

Pyhäjärvi

Maanantai 19. maaliskuuta 2012

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 3 57. vuosikerta

Pyhäjärvi-seura vietti 55-vuotisjuhlia Henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö on tärkeää pääomaa tuleville sukupolville

Puhutaan sitten käsinkudotuista villasäärystimistä, tutkitaan vanhoja valokuvia tai kuullaan vanhoista kirkollisista käytännöistä, ne kaikki ovat tärkeää karjalaista perinnetietoa oleville ja tuleville sukupolville: tämä vahvistui Vpl. Pyhäjärvi-seuran 55-vuotisjuhlilla. Monet asiat herättivät vilkasta keskustelua juhlayleisön kesken, ja niihin liittyen jäi lisää selvitettävää myös tilaisuuden seminaarin esitelmöitsijöille.

Viipurin läänin Pyhäjärvi-seura on tehnyt karjalaista kulttuurityötä jo 55 vuoden ajan, toimipaikkanaan pääkaupunkiseutu – ja kaikki aihepiiristä kiinnostuneet ovat edelleen tervetulleita seuran jäseniksi ja mukaan toimintaan asuinpaikkakunnasta riippumatta. Juhltilaisuudessa oli paikalla myös kolme seuran perustajajäsentä: **Martta Heinonen, Kari Uusitalo ja Paavo J. Paavola**. Seuran perustamiskokous on seuran viisi vuotta sitten ilmestyneen historiikin mukaan pidetty Viipurilaisen osakunnan huoneistossa 9.3.1957 klo 21.30.

– Erikoinen kellonaika, mutta näin historiikki kertoo, toteaa seuran nykyinen puheenjohtaja **Kaarina Pärssinen**.

Karjalan Liiton hopeisella ansiomerkillä kiitettiin Kaarina Pärssinen (oik.) ja pronssisilla Raili Huovila, Teuvo Leinonen ja Marketta Mattila.

Seuran merkkipäivillä Karjala-talolla esillä oli sekä henkinen että aineellinen kulttuuriperintö siirtokarjalaisille ja heidän jälkipolvilleen.

Teologian tohtori **Juhani Forsberg** kertoi 380-vuotiaan Vpl. Pyhäjärven seurakunnan vaiheista ja laajemminkin kristinuskon vaihtoksesta Kannaksella historian eri käänteissä.

Sastamalan seudun Museon johtaja **Marja Pietilä** puolestaan kertoi siitä konkreettisesta perinneaineistosta, mitä Pyhäjärveltä lähtöisin olleet evakot ovat tuoneet tullessaan.

Aineistoa voidaan edelleen kerätä, samoin kuin toivotaan lisää tunnistetietoja mm. aiemmin kootuihin valokuviiin ja muihin aineistoihin.

Pyhäjärvi-seuran 55-vuotisjuhlilla jaettiin myös huomionosoituksia aktiivisille toimijoille, ja hyväksyttiin seuran viime vuoden tilit ja toimintakertomus.

Kuluvalle vuodelle 2012 on edellisvuosien tapaan lukuisia tapahtumia.

SIVUT 6-7

Seuran kunniajäseneksi kutsuttiin Meeri Kuusisto.

Pyhäjärvi-Säätiön puolesta seuraa onnittelivat Juhani Forsberg ja Pirjo Kiiala, tervehdyksen vastaanottajina Kaarina Pärssinen ja Eeva-Liisa Miikkola.

Konevitsa kutsuu tuhansia vuosittain

Laatokalla Vpl. Pyhäjärvellä sijaitseva Konevitsan luostari kutsuu vuosittain tuhansia ihmisiä; niin pyhiinvaeltajia, turisteja kuin talokoolaisia, jotka tekevät vapaaehtoistyöhön.

Luostarin hyväksi toimiva Konevitsa ry vietti 20-vuotisjuhlaansa Lapteenrannassa.

SIVU 2

Viipurin piispa Nazarij, pappismunkki Mstislav ja Konevitsan nykyinen johtaja igumeni Aleksandr.

Moottoripyörällä maailmalla

Pyhäjärveläisjuurinen **Eija Suominen**, o.s. Pärssinen, ei kaihda lähteä maailmalle reissaamaan. Hiljattain hän palasi omatoimilomalta Kolumbiasta, ja valmistee puolisonsa kanssa jo ensi kesän moottoripyörämatkaa Itä-Eurooppaan.

Viime kesän motoristimatka suuntautui Romaniaan, jossa Eija kertoo välillä olleensa hermoromahduksen partaalla kaaottisen liikenteen vuoksi. Nähtävyydet ja maisemat olivat matkan parasta antia.

SIVUT 12-13

19. maaliskuuta 2012

Ajatuksia säätiöstä ja sen käsitteistä

Säätiöt ovat merkittävä osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Itsenäisinä toimijoina ne tuottavat palveluita ja rahoittavat mm. tiedettä, taidetta ja kulttuuria. Hyvin toimivien säätiöiden tekemä työ lisää tietoa, taitoa ja vaurautta yhteiskunnassamme. Seuraavassa on poimintoja Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry:n toimittamasta Säätiön hyvä hallinto -kirjasta. Mikä on säätiö? Säätiö on perustajansa asettama erillisvarallisuus, jota hoitaa erillinen hallinto ja jolla toteutetaan perustajan määräämää hyödyllistä tarkoitusta. Säätiön perustaja laatii säätiön säännöt, joissa määrätään säätiön tarkoitus, tarkoituksen toteuttamistavat, hallinto ja toiminnan rakenne. Säätiölaissa ja asetuksessa säädetään säätiön toiminnasta ja valvonnasta. Säätiön toiminnan ja varallisuuden huolellisen hoidon päämäärä on yksinomaan säätiön tarkoituksen toteuttaminen. Tästä vastaa säätiön hallitus. Yhdistyksestä säätiö eroaa mm. siten, että sillä ei ole jäseniä ja sen tarkoitusta voi muuttaa vain rajoitetuin ehdoin. Säätiöt luokitellaan tavallisesti apurahoja jakaviin säätiöihin ja toiminnallisiin säätiöihin. Toiminnalliset säätiöt toteuttavat tarkoitustaan toimimalla itse. Yleishyödyllisyys on säätiön verotukseen liittyvä käsite, joka on erotettava säätiölain hyödyllisyysvaatimuksesta. Ollakseen yleishyödyllinen, säätiön toiminnan tulee täyttää verolainsäädännössä säädetyt edellytykset. Säätiöllä voi olla myös vapaita tai sidottuja rahastoja. Sidotut rahastot perustuvat esimerkiksi lahjoittajan antamaan tarkoituseräyksen ja ne voidaan nimetä lahjoittajan mukaan ns. nimikkorahastoksi. Vapaita rahastoja voidaan perustaa myös säätiön hallituksen päätöksellä. Kaikkien rahastojen tarkoituksen on oltava aina säätiön tarkoituksen puitteissa. Säätiö ei ota vastaan lahjoitusta, jonka tarkoitus on säätiölle vieras. Tarkoitus kattaa säätiön koko elinkaaren. Säätiön tarkoitusta voidaan muuttaa, jos säätiön varojen käyttäminen sille määrättyyn tarkoitukseen olennaisesti vaikeutuu tai tulee erinäisistä syistä mahdottomaksi. Uusi tarkoitus ei voi olennaisesti poiketa alkuperäisestä tarkoituksesta. Säätiön hallituksen on huolehdittava sääntöjen ajanmukaisuudesta. Sääntöjä tulee muuttaa, jos se muuttuneiden olosuhteiden tai muiden syiden vuoksi havaitaan tarpeelliseksi. Muutokset toteutetaan sääntöissä mainitulla tavalla ja niille on haettava Patentti- ja rekisterihallituksen vahvistus, jonka jälkeen sääntömuutos vasta tulee voimaan. Hyvät lehtemme lukijat. Säätiömme on toiminut ja toteuttanut tarkoitustaan 64 vuoden ajan. Sääntöjemme 3§ ja 4§ mukaan säätiö toteuttaa tarkoitustaan kokoamalla yhteen Pyhäjärvellä toimineiden rahastojen, järjestöjen ja yhteisöjen varoja, jakamalla niistä sekä muillakin tavoin hankkimistaan varoista apurahoja ja yleensä tukemalla sellaista laillista toimintaa, joka edistää ensisijaisesti entisten pyhäjärveläisten taloudellisen ja henkisen toiminnan kaikinpuolista menestymistä. Hallintoneuvoston suostumuksella voidaan varoja käyttää myös karjalaisen yhteisten asiain hyväksi. Apurahojen jaosta tekee säätiön hallitus ehdotuksen hallintoneuvostolle, joka antaa lausuntonsa ehdotuksesta ja voi esittää siinä myös apurahojen saajille tarpeelliseksi katsottavia ehtoja. Säätiömme hallintoelimiä ovat: Säätiön hallintoneuvosto ja hallitus. Säätiömme hallintoneuvosto kokoontuu puheenjohtajan kutsusta vuosikokoukseen- sa käsittelemään sääntömääräisiä asioita helmimaaliskuussa. Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta yleensä 7-9 kertaa vuodessa. Hallintoneuvostomme kokous pidetään tänäkin vuonna Vammalassa, nykyisessä Sastamalassa, joka on edelleen säätiömme virallinen kotipaikka. Säätiöllämme on mennyt hyvin, josta osoituksena Karjalan Liitto ry:n valtakunnallisen toimintakilpailun 1. sija vuodelta 2009 ja 3. sija vuosilta 2010 ja 2005. Kiitos kohdistuu kaikille yhteisen vastuun kantajille. Toivottavasti tämä kirjoitukseni antaa aiheita rakentaville pohdintoille kehittää toimintaamme entistä paremmaksi. Toivotan hyvää kevättä kaikille lehtemme lukijoille!

YRJÖ S. KAASALAINEN
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen puheenjohtaja

Pyhäjärveläiset aktiivisesti mukana Suvannon seudun sukututkimuspiiri selvittänyt juuritietoja 10 vuotta

Sukututkimuksesta kiinnostuneita on viime vuosina kokoontunut Pyhäjärvi-juhlien yhteyteen omaan palaveriin 30-80 henkeä. Tämöinen pyhäjärveläisten sukututkijoiden tapaaminen on myös Huittisissa. 14.7.12 Pyhäjärvi-juhilla.

Jo kymmenen vuotta pyhäjärveläisten sukututkijoiden yhdyssiteenä on toiminut myös neljästi vuodessa Karjala-talolla Helsingissä kokoontuva Suvannon seudun sukututkimuspiiri. Ryhmä lähipitäjien sukuja tutkineista harrastajista sukeutui kokoon, kun 14.4.2002 kokoonnuttiin ensimmäinen kerran metsäpirttiläisten aloitteesta Karjala-talolle Helsinkiin. Tätä juhli-taan nyt päivälleen 10 vuotta myöhemmin.

Ensimmäiseen tapaamiseen osallistui kaikkiaan 36 henkilöä, joista kolme ilmoitti tutkivansa pyhäjärveläisiä sukuja. He olivat **Antero Pärssinen, Eija Savolainen ja Harri Kekki**. Ryhmään kuuluu tätä nykyä lähinnä metsäpirttiläisiä, pyhäjärveläisiä, sakkolalaisia, rautulaisia ja vuokselaalaisia sukututkijoita. Nykyisin pyhäjärveläisjuurisista sukututkijoista kymmenekunta osallistuu tapaamisiin. Toiset joka kerta, toiset ehkä kerran pari vuodessa. Kokouksissa Karjala-talolla käy yhteensä 20-30 henkeä/kerta.

Mitä sukuja tutkitaan
Selvää on, että likikään kaikki sukututkimusta harrastaneet pyhäjärveläisjuuriset eivät ole hakeutunut Suvannon seudun sukututkimuspiiriin. Sitä rajoittavat

Kannaksen matkalla toukokuussa 2006 poikettiin päätteeksi Viipuriin Maakunta-arkistoon. Etualalla vasemmalta sukututkimuspiirilaisistä Eija Savolainen, Antero Pärssinen ja Ilmi Pesonen, jonka edessä Kaarina Pärssinen. Kuva: Kauko Hinkkanen.

ehkä matkat tai se, että oman suvun tutkimuksessa toisten sukututkijoiden tuki on löytynyt muualta.

Tämän sukututkimuspiirin jäsenten yhteystiedoista selviää, että ainakin seuraavia, Vpl. Pyhäjärvellä ennen sotia esiintyneitä sukuja tutkitaan: Hinkkanen, Inkinen, Juvonen, Kaasalainen, Karvonen, Kekki, Lappalainen, Patja, Päiväläinen, Pärssinen, Tikka, Toiviainen ja Torkel.

Karjalaisten sukujen tutkija, Karjalan Liitossa pitkään sukututkimuksen neuvonantaja toiminut **Heljä Pulli** muistuttaa, että karjalaisten sukujen tutkimisessa on toisenlaisia ongelmia kuin läntisessä Suomessa. Pääasiallisesti tähän vaikuttaa se, että Ruotsin ja Novgorodin, myöhemmin Ve-

näjän, välinen raja siirtyi milloin itään, milloin länteen päin. Karjala jaettiin v. 1323 Pähkinänsaaren rauhassa, jolloin syntyivät Käkisalmen l. Venäjän Karjala ja Viipurin l. Ruotsin Karjala. Stolbovan rauhassa 1617 Käkisalmen Karjala jäi Ruotsin alle noin sadaksi vuodeksi. Uudenkaupungin rauhassa 1721 jälkeen syntyi myöhemmin Vanhaksi Suomeksi kutsuttu alue, joka laajeni 1743 Kymijokeen ja Savonlinnan tienoille.

Sukututkimuspiirissä mukana olevien Sakkolan, Raudun, Pyhäjärven, Vuokselan ja Metsäpirtin sukututkijoiden suvut kuuluivat pääosin Käkisalmen Karjalaan. Käkisalmen Karjala jakaantui 1600-luvulla eteläiseen ja pohjoiseen lää-

niin. Läänien raja vaihteli eri asiakirjoissa. Pitäjistä Pyhäjärvi, Sakkola ja Rautu kuuluivat aina eteläiseen läänin. Sakkolan mukana eteläiseen kuuluivat myös myöhemmät Metsäpirtti ja pääosa Vuoksela.

Toiminnan muotoja

Neljästi vuodessa tapahtuvien kokoontumisten lisäksi on osallistuttu omalla osastolla myös Vantaan seudun sukututkijoiden syksyisin järjestämään Kuulutko sukuuni -tapahtumaan. Keväällä 2006 ryhmä järjesti kotiseutumatkan Kannakselle. Tutkijat ovat tehneet lisäksi Viipuriin maakunta-arkistoon useita arkistomatkoja.

Päitsi yksittäisten sukujen tutkimusta, ryhmässä on toteutettu myös laajempia yhteisiä hankkeita. Vuoden 1818 henkikirjojen puhtaaksikirjoittaminen on tähän asti valmistuneista yhteisistä tutkimusurakoista suurin.

Nyt on loppusuoralla n.s. Sotasurmat 1918 -projekti, sukututkijoiden selvitystyö vuoden 1918 sisällissodan tapahtumista. Mikäli rahoitus järjestyy, projektin tutkimustulokset julkaistaan painettuna teoksena. Sotasurmat 1918 -projektia Suvannon seudun sukututkimuspiirissä vetää **Osmo Tuokko**, joka esittelee työn tähän astisia tuloksia piirin 10-vuotisjuhlassa.

Suvannon seudun sukututkijoiden 10-vuotisjuhla-kokousta vietetään Karjalatalolla Laatokka-salissa lauantaina 14.4.2012 klo 13.00 alkaen. Juhlan kunniaksi kootaan myös toimintaa esittelevä näyttely ja kuvakavalkadi. Tilaisuuteen kutsutaan sukututkijoita ja sukututkimuksesta kiinnostuneita.

KAARINA
PÄRSSINEN

Sukututkimuspiirin Kannaksen matkalla toukokuussa 2006 pyhäjärveläisjuurisista kokoontuneina Lahjotusmaatalonpoikien muistomerkille, vasemmalta Kauko Hinkkanen, Ulla Kaasalainen, Kaarina Pärssinen, Sirkka Isola, Eija Savolainen, Antero Pärssinen ja kierroksella oppaana toiminut Antti Musakka. Kuva: Reijo Orava.

Konevitsa ry on toiminut 20 vuotta Luostarissa vieraili 12 000 pyhiinvaeltajaa ja matkailijaa

Keväällä 1991 ortodoksisen kirkon käyttöön sotien jälkeen uudelleen otetun, Laatokalla Vpl. Pyhäjärvellä sijaitsevan Konevitsan luostarin tukijoukot Suomessa järjestäytyivät saman vuoden lopulla Konevitsa ry:ksi. Yhdistyksen vuosikokousta vietettiin helmikuussa 20-vuotisjuhlanä Lappeenrannassa, yhdistyksen kotipaikassa.

Luostarissa on nyt uudelleen avaamisen jälkeen neljäs johtaja, igumeni **Aleksandr**. Juhlakokoukseen Lappeenrantaan oli hänen lisäksi saatu vieraksi kaksi luostarin entisistä johtajista. Vain igumeni **Isidor** oli poissa työesteittensä vuoksi.

Nykyisen johtajan igumeni Aleksandrin kausi alkoi 2007. Luostarin perustamisvaiheesta 1991 aina vuoteen 1999 johtajana toimi arkkimandriitta **Nazarij**. Hän on ylennyt Venäjän ortodoksisessa kirkossa pari vuotta sitten Viipurin piispaksi. Lappeenrannan juhla kokoukseen osallistuivat Nazarijn ja Aleksandrin lisäksi pappismunkki **Mstislav**, joka oli Konevitsassa igumenina 1999-2001. Hän

toimii nykyisin toisessa luostarissa Venäjällä. Sen sijaan igumenina vv 2001-2007 toiminut Isidor, joka työskentelee tätä nykyä Jerusalemissa, ei päässyt mukaan Lappeenrantaan.

Konevitsa ry:n puheenjohtajana jatkaa **Riitta Vainikka** Nurmijärven Klaukkalasta. Hallitukseen valittiin siitä pois jääneen **Liisa Saarisen** tilalle uutena jäsenenä **Asta Rosenström-Fortelius** Helsingistä. Entisistä jäsenistä jatkavat **Marja-Leena Kähö** Lappeenrannasta, **Marja Rautava** Varkaudesta, **Veikko Muuronen** Lappeenrannasta, **Juha Torikka** Helsingistä ja **Anna-Mari Hornborg** Lohjalta.

Kuten tapana on ollut, Konevitsa ry:n vuosikokouksessa kuultiin kertomus luostarin toimista ja tapahtumista viime vuonna. Tässä siitä muutamia poimintoja.

Merkittävin tapahtumista oli juhannuksena vietetty luostarin jälleen avaamisen 20-vuotisjuhla, joihin oli kutsuttu Suomestakin parikymmentä kutsuvierasta. Luostarin 20-vuotisesta tai-

paleesta ilmestyi venäjänkielinen kirja. Luostarissa toimi viime vuoden lopussa 15 munkkiveljestön jäsentä. Näistä osa työskenteli luostarin ulkopuolella, mm. Käkisalmen podvorjessa yksi pappismunkki. Luostariin palkatun työvoiman ja talkoolaisten voimin luostarin rakennusten kunnostamista jatkettiin mm. Igumenin talossa ja luostarikehän rakennuksissa.

Maatalous- ja puutarhatoimista kerrottakoon, että heinää korjattiin 12 tonnia. Kasanin skiitan ja helikopterikentän ympärillä olevat maat kynnettiin. Karjaa oli yksi karju, kolme emakkoa, runsaasti porsaita, yksi lypsävä lehmä ja kaksi hiehoa, kaksi hevosta ja kaksi hiehoa. Marjapensaita uusittiin istuttamalla 120 nuorta mustaherukkapensasta. Peruna saatiin 5 tonnia. Niin kurkuista, tomaateista, omenoista kuin luumuistakin saatiin hyvä sato ja kesäkurpitsoiden 100 kappaletta. Mustikka- ja sienisato olivat hyvät.

Talkoolaisia Suomesta oli eri leireillä kaikkiaan n. 50 henkeä. Talkoolaisia oli myös ryhmä Moskovasta ja yksittäisiä venäläisiä talkoolaisia. Pyhiinvaeltajia ja matkailijoita kävi touko-lokakuun aikana n. 12.000 henkeä.

Ensi kesänä voi luostarissa muutaman päivän vieraillakseen tai talkootöihin mennäkseen koota pieniä ryhmiä. Konevitsa ry koostaa talkooleirille lähtevän ryhmän Suomesta 29.7.-5.8. Ilmoittautumisesta yms. tarkemmin www.konevitsary.fi.

KAARINA
PÄRSSINEN

Luostarin toiminnan tukemiseksi perustettu Konevitsa ry syntyi luostarin ensimmäisen johtajan, nykyisin Viipurin piispana toimivan Nazarijn ja restaattori Heikki Hännisen, josta tuli yhdistyksen ensimmäisen puheenjohtaja sekä arkkitehti Nikita Veselovin, joka ei kuvassa, aloitteesta joulukuussa 1991.

Kokoukseen osallistuivat pyhäjärveläisistä Konevitsa ry:n kunniajäsen Yrjö J. Kaasalainen Turusta ja Kaarina Pärssinen Tuusulasta. Kuvat: Heikki Hänninen.

Luostarissa tähän mennessä toimineista johtajista juhla kokoukseen Lappeenrannassa osallistuivat Viipurin piispa Nazarij, pappismunkki Mstislav ja nykyinen johtaja igumeni Aleksandr.

Kevättä kohti

Sen kuulemme tuulen huminassa
ja ilman väkevyydessä
sen tunnemme sielun syvimmissä
ja luonnon heräämisessä
– kohti kevättä käymme.

Rajuissa tuulenpuuskissa
puut taipuvat kuin kylmää peläten
mutta jo seuraavassa hetkessä
kevättä odottavat silmuversonsa oikaisten
– kohti kevättä kevättä.

Ei peljättää voi enää lumi
ei rakeet jotka kattoon ropisevat
niiden täytyy tulla alas, tulee suvi
noroista syntyvät purot lorisevat
– kohti kevättä vain.

Mikä kirkkaus silmämme huikaisee
kuulemme tintin heleän riemun
kun se pienestä kurkustaan päästelee
tititty tititty tititty
– kohti kevättä ilo ylettyy.

HILJA MATIKAINEN
Pyhäjärvi, Noitermaa
runokirjassaan Matkan varrelta

Karjalaisella Näyttämöllä 30-vuotisjuhlateos

Karjalaisen Näyttämön Näyttelijät ry on valmistanut 30-vuotisjuhlateokseensa näyttämölle **Heikki Turusen** Simpauttajan. Simpauttaja kertoo maa-seudun rakennemuutoksesta alkaen 1960-luvun loppupuolelta 1970-luvulle. Se on muutoksen kourissa pyristelevän pohjoiskarjalaisen kyläyhteisön tarina.

Hannele Martikaisen ohjaaman Simpauttajan ensi-ilta oli Karjalalla 24. helmikuuta. Viimeiset näytökset ovat perjantaina 23.3. ja sunnuntaina 25.3.

Hyvää pääsiäistä ja
aurinkoista kevättä kaikille
Pyhäjärvi-lehden lukijoille!

Tilaa Pyhäjärvi-lehti
omaksi, ystävälle tai
sukulaiselle lahjaksi
p. 040 730 2622

vpl. **Pyhäjärvi**

Rakas äiti, mummi, isomummi

Hilja Bertta TIAINEN

o.s. Pärssinen

s. 11.9.1919 Vpl Pyhäjärvi
k. 8.1.2012 Tampere

*Sormenpää koskettaa sormenpäätä.
Miten paljon ne ovatkaan
kertoneet toisilleen, toisistaan!
Nyt sormenpäässä pelokas väreily:
onko jo lähdön aika?
Epäröiden eroavat sormenpää
ja vähitellen ymmärrämme:
tällainen on viimeinen kosketus.
(Viljo Kajava)*

Kiitollisina muistaen

Kalevi ja Merja

Auli ja Aapo

Heli

Kati, Klaus, Freja ja Iiris

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Kirkonsanoma

Kaste kantaa

Jokin aika sitten kastoin lapsen, suloisen pienen tytövauvan. Vanhempien kertoman mukaan hän on tavoiltaan rauhallinen ja sävyisä. Sellaiselta hän vaikuttikin. Alkuvirttä laulaessa pikku tyttönen katseli silmät killillään kumminsa sylistä ja ihmetteli, mitä oikein mahtaa tapahtua. Vireen päätyttyä hän nukkui jo täyttä päätä.

Kastetoimituksen kohokohta on, kun pienen ihmisen alun päähän valellaan vettä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Kun lämmin kastevesi valui pitkin tytön päätä, pienet kasvat venyivät leveään hymyyn. Aivan kuin hän olisi iloinut siitä, että nyt hänet on vapautettu pahan vallasta ja otettu Ju-

malan ikuisen rakkauden piiriin. Veden valelun jälkeen isovelvi kuivasi pikkusiskon pään. Lapsi jatkoi tyytyväisenä uniaan, nyt Jumalan valtakunnan perillisinä.

Kasteessa Jumala solmii kastettavan kanssa liiton ja lupaa rakastaa ja armahtaa ihmistä läpi elämän. Jumala rakastaa ihmistä poikansa Jeesuksen Kristuksen sovintotyön tähden. Jumala ei edellytä ihmiseltä mitään tekoja, vaan antaa armon ja pelastuksen ilman ansioita. Tämä antaa elämällemme tukevan perustuksen. Mikään mahti maailmassa ei voi ottaa meiltä pois sitä, että on olemassa joku, joka rakastaa meitä juuri sellaisena kuin olemme, kaikki ne vikoinemme ja puut-

teinemme. Tässä maailmassa saa alituisen kuulla, miten pitäisi tehdä aina vain enemmän ja miten riittävä mätön ja vähään kykenevä sitä on. Jumala on toisenlainen. Hän ei vaadi meiltä mitään pelastuksen asiassa. Syntisinäkin meillä on turva Jumalassa.

Kaste on kallisarvoinen lahja. Lahjoja pidetään yleensä arvossa. Niitä ei panna kätköön, vaan ne pidetään esillä ja niistä huolehditaan. Jos ne ovat käytösesineitä, ne otetaan käyttöön. Lahjoja katsellessa muistellaan, kuka on tämän tai tuon lahjan meille antanut.

Kastekin on lahja, joka on tarkoitettu käytettäväksi ja esillä pidettäväksi. Kastelahjan oikea käyttö on

sitä, että kiitämme elämämme hyvistä asioista Kristusta. Pahojen päivien tullessa pyydämme apua häneltä. Ja koetamme kohdella lähimmäisiämme hänen esimerkkinsä mukaisesti.

Kasteen lahja saattaa unohtua ja jäädä piiloon. Saatamme unohtaa sen pitkäksikin aikaa, emmekä muista kuka meille tämän lahjan on antanut. Onneksi kasteen armoon voi aina palata. Kasteen merkitys ei katoa, vaikka me emme aina sen merkitystä jaksaisikaan muistaa. Kaste pysyy voimassa, eikä lahjan antaja Jumala meitä hylkää. Kaste antaa meille rohkeuden elää ja kuolla.

MIKA
NOKELAINEN

Maanviljelijä

Arvo Ijäs

s. 27.5.1915 Vpl. Pyhäjärvi
k. 10.2.2012 Huittinen

*Vei kotiin Herra uupuneen,
elon pitkän kulkea antoi.
Otti syliinsä vanhan ja väsyneen
hänet rauhan rantaan kantoi.*

Kiittäen ja kaivaten

**Sisarusten lapset perheeseen
Muut sukulaiset ja ystävät**

Arvo siunattiin 3.3.2012 Huittisten Pyhän Katariinan kirkossa läheisten läsnä ollessa. Lämmin kiitos osanotosta sekä kiitos Kaarirannan henkilökunnalle Arvo-enon hyvästä huolenpidosta.

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Ritva Kaasalaisen muistolle

Ritva Anneli Kaasalainen menehtyi äkillisen ja lyhyen sairauden aiheuttamiin rasituksiin Harjavallan terveyskeskuksen vuodeosastolla 1.2.2012. Hän oli syntynyt Porissa vuonna 1942 ja oli **Ellen** ja **Jalmari Arven** viidestä lapsesta toiseksi nuorin. Keskikoulun käytyään hän työskenteli muutaman vuoden myyjänä paperi- ja kemikalioliikkeessä Harjavallassa jatkaen tämän jälkeen konttorialan opintoja Tampereella.

Elämäntyönsä Ritva Kaasalainen teki pankkialalla Harjavallassa. Hänellä oli tilaisuus työskennellä saman työnantajan palveluksessa, ensin Harjavallan Osuuskassassa ja myöhemmin Osuuspankissa 35 vuoden ajan. Tuona aikana hänellä oli tilaisuus olla mukana ja nähdä ne monet kehitysvaiheet, jotka nuo vuodet toivat tullessaan. Erityistä työn iloa hän koki saadessaan palvella pankin asiak-

kaita, jotka hän oppi hyvin tuntemaan noiden vuosikymmenien aikana. Ritva Kaasalainen tunnettiin esmiesten, työtovereiden ja asiakkaiden keskuudessa ystävällisenä, huolellisena ja erittäin luotettavana henkilönä. Tunnustuksena ansiokkaasta osuuspankkityöstä hänelle on myönnetty OP-järjestön kultainen ansiomerkki. Suomen valkoisen ruusun Ritarikunnan 1 luokan mitalin Tasavallan Presidentti antoi Ritvalle vuonna 1999. Harjavallan Osuuspankin palveluksesta Ritva jäi eläkkeelle v. 2002 täytettyään 60 vuotta.

Ritvan rakkaimpiin asioihin kuuluivat koti ja perhe. Aviopuoliso **Yrjö** kanssa Ritva sai elää iloineen ja suruineen yhteiset 43 vuotta. He saivat kaksi lasta, **Katjan** ja **Antin**. Lastenlasten, **Katariinan** ja **Emilian** syntymät antoivat uutta sisältöä Ritvan elämään. Ritvalla oli aina aikaa lapsille ja lapsenlapsille.

Kiitos päivästä lapsuuden, nuoruuden ja huolenpidosta aikuisenakin. Ritvalla oli aikaa myös omille harrastuksilleen ja erityisesti kutoaminen oli hänelle mieluista. Vuosien mittaan erilaiset käsityöt syntyivät hänen kässissään ja löysivät tiensä oman perheen, sukulaisten ja ystävien koteihin. Harjavallan Marttojen sihteerinä Ritva toimi kahdeksan vuoden ajan ja muutenkin Martta-toiminta oli hänelle tärkeää. Lukuisat piirakka- ja pullien leivontatalkoot toteutuivat Ritvan mukana ollessa.

Hänen esimerkkinsä elää meissä ja ympäristössämme, ja me muistamme häntä rakastaen ja kunnioittaen. Luopumiselle ei koskaan tunnu olevan oikeaa hetkeä. Aika on syntyä, aika kasvaa. Aika on kukoistaa, aika lähteä. Aika on jäähyväisten, aika muistojen.

YRJÖ JA KATJA
KAASALAINEN

Arvo Ijäksen muistolle

Arvo Ijäs, enomme, oli Rotjalahen poikia, syntynyt 1915.

Taipaleen ja Syvärin taistelija sai yllättäen kutsun viimeiseen iltahuutoon kymmenes päivä helmikuuta.

Arvo siunattiin 3.3.2012 Huittisten Pyhän Katariinan kirkossa, läheisten läsnä ollessa.

Arvon siunasi viimeiselle matkalle pitkäaikainen ystävä ja veteraaniveli, rovasti **Eino Lehtisaari**.

Siunauksen jälkeen Arvo eno saatettiin Narvan maahan myötä haudan lepoon, vaimonsa **Martan** viereen.

Veteraanien Lauluveljet esittivät useita lauluja, vaikuttavimpana ehkä Kaler-von Hämäläisen Veteraanin Iltahuuto.

Tuolloin kaksi veteraaniveljeä seisoivat kunniavartiostarkun äärellä.

Laulun sanat ”Laineissa Laatokan mahti, kahlita kenkään ei voi. Veljet sen rantoja vahti”, kuvaavat hyvin Arvon varusmies- ja talvisodan aikaa.

Arvo oli maanviljelijä Huittisten Vesiniityllä ja toimi aktiivisesti seurakunnan maallikkotehtävissä, mm. kirkkovaltuustossa.

Hän olisi täyttänyt toukokuussa 97 vuotta. Vaikka ikä oli varsin korkea, oli hänen kuntonsa hyvä. Joten hänen poismenonsa yllätti meidät, kuten kuolema aina yllättää.

Vpl. Pyhäjärvi-kirjassa on valokuva, jossa Arvo on poikien kanssa kirkkoaholalla 1930-luvun loppupuolella.

lalla. Tuolloin pojat eivät tieneet mitä lähitulevaisuus tuo tullessaan, vaan elivät nuorten miesten huoletona aikaa.

Elämä on varsin lyhyt tässä maailmankaikkeudessa, mutta yhden ihmisen pitkään elämään voi mahduttaa paljon.

Arvon kohdalla se tarkoitti ajanjaksoa Tsaarin ajasta EU-aikaan, tähän välille mahtuu paljon surua ja murhetta, kuten myös ilon hetkiä. Kodin ja Karjalan menetys oli Arvolle oma-kohtaisesti niin vakava asia, että hän ei suostunut koskaan käymään ”kotona”.

”Mitä mie siel tien”. Tuo lyhyt lause kertonee kaiken. Arvo-enon myötä hävisi yksi sukupolvi. Kuten Hilja Haahti runoili, ”Kiitävi aika, vierähtävät vuodet, miespolvet vaipuvat unholaan”.

Kuvassa Arvo on piirakkakahvilla 95-vuotispäivänään 2010.

Arvo enoa kiitollisina muistellen sisarten lapset, puolesta

KARI ÄIKÄS

Kerro perheen ja suvun uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti
julkaisee
joka numerossa
tietoja
perhetapahtumista,
kuten merkkipäivistä,
edesmenneistä
ja valmistuneista.
Muistathan kuitenkin
aina kysyä
asianosaisilta
luvan tietojen
julkaisuun.

Merkkipäiviä

Keijo Pitkänen Vpl. Pyhäjärven Yläjärveltä täytti 80 vuotta 12.2.2012.

Merkkipäivää vietettiin lasten ja lastenlasten kanssa Tampereella.

85 vuotta täyttää 31.3. **Suoma Saarinen**, o.s. **Talja**, Korpilahdella. Merkkipäivää vietetään perhepiirissä. Kuva viime kesän kotiseutumatkalta Pyhäjärveltä.

Rakkaat onnittelut!

- Paula ja Markku perheineen sekä siskot Raili ja Kaarin perheineen.

Juha ja Joanne Nuoralle syntyi Porissa 25.2.2012 poikavauva. Juhan isä **Kauko Nuora** on kotoisin Vpl. Pyhäjärveltä, Ylläppäästä.

Myyn taiteilija Vattulaisen 90x75cm taulun, joka esittää VPL Pyhäjärven Sortanlahden kansakoulua ja postia. Olisi mieluisaa saada taulu Vattulaisen perheeseen. Hinnasta sovitaan. Puh. 0407525343.

Lämmin kiitos muistamisesta!
Lähetys- ja kiitoseurat 9.2.2012 palvelukeskus Auringossa tuotti Sambian orpokotityölle yht. 2290 euroa. Kiittäen **Helga-Marjatta Rantanen**

Kirsti Kuroselta uusi kirja

Topeliuspalkittu kirjailija **Kirsti Kuronen** on saanut julkii uusimman kirjansa Omenapuu laulaa (Karisto 2012).

Omenapuu laulaa kertoo kahden nuoren, kunnianhimoisen Eliaksen ja luonnonlapsi-Katrin, rakkaudesta, mutta myös haaveista, jotka on pakko toteuttaa.

Kirsti Kurosen juuret ovat isänsä **Matti Kurosen** puolelta Pyhäjärven Sortanlahdessa, isovanhemmat **Heikki** ja **Anna Kuronen**. Kirjailija Kirsti Kurosen haastattelu on julkaistu toukokuun 2011 Pyhäjärvi-lehdessä. -MRT

Tradenomin ylioppilaslakin punamusta vuori on kunnianosoitus karjalaisille isovanhemmille

Pyhäjärvi-lehdessä olemme välillä pyydelleet stipendin saaneita opiskelijoita kertomaan kuulumisiaan. Nyt tavoitimme tamperelais-syntyisen **Karoliina Nurmikolun**, joka on viime marraskuussa valmistunut tradenomiksi ja tähtää parhaillaan henkilöstöalan ammattilaiseksi.

Karjalaisuus on 23-vuotiaalle Karoliinalle tärkeä asia, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että hän on hankkinut ylioppilaslakkinsa vuorin Karjalan osakunnan väreissä, eli mustapunaishenkinä normaalin sinivalkean sijaan.

- Tämän tein eräänlaisena kunnianosoituksena isovanhempiani kohtaan. Isoisäni **Keijo Pitkänen** on syntynyt Pyhäjärven Yläjärven kylässä vuonna 1932, ja isoäitini **Raija Pitkänen**, o.s. **Ovaska**, on syntynyt Kirvussa, Vorniolan kylässä vuonna 1939. Äitini, **Margit** o.s. **Pitkänen**, on syntynyt vuonna 1960 Vammalassa ja isäni **Jari Nurmikolu** vuonna 1958 Kangasalla.

Karoliina Nurmikolu on syntynyt Tampereella 1988. Opiskeltuaan Tampereen ammattikorkeakoulussa liiketaloutta 3,5 vuotta ja valmistuttuaan tradenomiksi hän muutti Helsingin Lautasaareen poikaystävänsä **Markus Malvisalon** luokse.

- Asuimme myös viime vuoden yhdessä Tampereen Amurissa, jolloin Markus kävi Helsingissä töissä lähes päivittäin. Tähän aikaan minä vielä opiskelin ja lupasin, että voin puolestani harkita pääkaupunkiseudulle muuttoa valmistuessani. Ja oikein hyvältä päätös on tuntunut, uusia tuulia!, iloitsee Karoliina.

Äijä ja mummo on haastateltu videolle

Mutta palataan vielä lapsuuskotiin ja sen antamiin karjalaisvaikutteisiin.

- Perhe on aina ollut minulle hyvin tärkeä, ja isovanhempiani tietenkin suurena osana tätä. Olemme pitäneet yhtä köyhtä jo vuodesta 1988 ja tämä side on vain vahvistunut ajan kuluessa. Asuimme koko lapsuuteni ajan Tampereella ja lapsuudesta minulla on hyviä muistoja, jotka piristävät mieltäni aina, kun vaikeat hetket yllättävät esimerkiksi työelämässä. Nyt asuessani täällä Helsingissä, tuntuu aina hyvältä palata lapsuuden kotiin vieraillessani Tampereella.

- Koska perhe on tärkeä, niin myös karjalaisuus on osana tätä. Olen lapsena osallistunut isovanhem-

Karoliina Nurmikolu kiittää Pyhäjärvi-Säätiötä vuonna 2010 saamastaan stipendistä. Nyt nuori nainen on valmistunut ammattikorkeakoulusta ja suunnannut työelämään.

pieni kanssa Pyhäjärven juhliin. Olen myös mielelläni kuullut tarinoita isovanhempien lapsuudesta ja nuoruusajoista, sillä aika silloin on ollut niin erilaista kuin nykypäivänä. Isoisäni Keijon kutsumanimi juurtuu myös perimältään Karjalasta. Olen aina kutsunut isoisääni "äijäksi". Myös hän kutsui omaa isoisäänsä samalla nimellä. Minusta perinne on hieno.

- Myös karjalanpaisti sekä karjalan piirakat ovat käyneet tutuiksi ja ne ovatkin selkeästi lempiruokieni kärkepäässä. Mummo tekee varmasti maailman parasta karjalanpaistia! Tätä ovat muutkin kehuneet. Pyhäjärvellä, äijän kotiseudulla, en ole toistaiseksi päässyt käymään, mutta suunnitelma elää, josko sinne vielä matkaisimme. Isäni ja äijä tosin ovat vastavalla reissulla käyneet joskus 1990-luvulla.

Omaan sukuun liittyvää tietoa Karoliina on tallentanut yhdessä enonsa **Mika Pitkäsen** kanssa.

- Olemme enoni Mikan kanssa haastatelleet isovanhempiani videolle vuonna 2003, jolloin kyselimme myös erilaisia kysymyksiä karjalaisuuteen liittyen. Oli upeaa kuulla heidän elämästään ja ajatuksistaan ja saada tämä myös ikuistettua. Haastattelua tehdessäni oikeastaan vasta tajusin, millaista isovanhempieni elämä oli ollut nuorena, kertoo Karoliina.

- Karjalaiset juuret ovat periytyneet minulle myös sitä kautta, että olen lähes yhtä kova puhumaan kuin mummo. Mummo on myös luvannut Kirvun kansallispukunsa minulle perintönä. Sitten joskus hammaa tulevaisuudessa!

Karoliina Nurmikolu toivoo, että muutkin nuoret kyselisivät ja olisivat kiinnostuneita karjalaisuudesta, jolloin he osaisivat myös itse kertoa asioista eteenpäin omille lapsilleen.

- Luulen, että paras kulttuuriperimä siirtyy sukupolvelta toiselle tällä tavoin. Olen ainakin itse kuullut parhaat ja hauskimmat jutut näin. Myös Karjalan murre on loistavaa kulttuuriperintöä, jota itse vaalin ja arvostan.

Työhyvinvointi on tärkeä asia

Kerro sitten, miten olet päättynyt AMK-tradenomiksi ja millaiselle työsaralle suunnat.

- Päätin hakea tradenomin koulutukseen, sillä en varsinaisesti tiennyt mitä tahtoisin tehdä "isona". Koulutus on kuitenkin ollut loistava valinta, sillä sen avulla pystyy helposti saamaan töitä. Kävin toisen lukuvuoden yrittäjyyden yksikössä, Proakatemiassa. Tämä vuosi on ollut yksi parhaista vuosistani tähän saakka! Koulu oli erittäin kannustava ja koulutuksen avulla etsittiin jokaisen omia vahvuuksia. Opiskelijaa

kohdeltiin yksilönä, jonka myötä olen oppinut tunnistamaan omia vahvuuksiani ja löytänyt kiinnostuksen kohteeni työelämässä: HR-puoli. Työskentely ihmisten kanssa ja henkilöstön hyvät työolot ovat asioita, joihin tahdon keskittyä työelämässä.

- Tällä hetkellä työskentelen yrityksessä nimeltä HRM Partners. Toivon kehittyväni tulevaisuudessa henkilöstöpuolen rautaiseksi ammattilaiseksi, ja tärkeintä on viihtyä omalla työpaikallansa. Hyvä tiimihenki, joka vallitsee myös meidän työpaikallamme, on yksi tärkeimmistä asioista työssä kuin työssä, Karoliina painottaa.

Työnteon vastapainona hän urheilee lähes päivittäin.

- Urheilu antaa minulle sekä henkistä että fyysistä voimaa. Nyt kevään ja kesän tullen siirryn liikkumaan raikkaaseen ulkoiluun, mitä odotan todella paljon - auringonpaisteesta saa niin paljon energiaa!

Stipendi auttoi oikeassa kohdassa

Pyhäjärvi-säätiö jakaa vuosittain eri alojen opiskelijoille stipendejä hallinnointimistaan rahastoista.

Miten sinä Karoliina käytit stipendisi?

- Olen hyvin kiitollinen stipendistä, erityisesti siksi, että sain sen juuri sopivassa välissä opiskelujani. Työskentelin vaatekaupassa opiskelujeni ohella ja tuo väli oli juuri sellainen, etten ehtinyt juurikaan tekemään työvuoroja. Koulu vei lähes kaiken aikani. Stipendi mahdollisti sen, että pystyin tämän hetken keskittymään täysillä pelkästään opintoihini, hän kiittelee.

Pyhäjärvi-lehtikin on tuttu.

- Luen lehteä aina silloin tällöin mummolassa. Toivotan kaikille lehden lukijoille oikein ihanaa ja aurinkoista kevättä, mielen virkeyttä ja positiivisia ajatuksia! Toivottavasti tavataan seuraavan kerran vaikkapa Pyhäjärven juhliissa.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Pyhäjärvi-lehti kertoo mielellään muidenkin vuosien saatossa stipendin saaneiden kuulumisia, joko opintojen keskeltä tai valmistumisen jälkeen. Ota yhteyttä toimitukseen!

Pyhäjärvi-seuralla 120 jäsentä, nuorempaa polvea kutsutaan mukaan

Vuonna 1957 perustetussa Viipurin läänin Pyhäjärvi-seurassa on ollut parhaimmillaan yli 300 jäsentä. 2000-luvulla jäsenrekisteri näyttää lukua noin 120. Tuonpuoleisiin siirtyminen on luonnollista poistumaa, mutta vuosittain joitain uusia jäseniä on saatu mukaan toimintaan.

– Toimintasuunnitelmia tehtäessä ja toiminnan kehittämistä miettiessä on nimienomaan pohdittu uusia ihmisten saamista mukaan. Se on suuri haaste, kuten monille muillekin karjalaisjärjestöille, toteaa seuran puheenjohtaja **Kaarina Pärssinen**.

– Keinoiksi on kaavailtu niin tiedotuksen parantamista, yhteistyötä ja eri tavoin toteutettavaa verkostoitumista niin pitäjaseurojen kuin muidenkin karjalaisseurojen kanssa. Tärkeitä keinoja nykypäivänä on internetin hyödyntäminen ja sosiaalisen median käyttö. Nettisivuja on uudistettu ja niitä pitää edelleen kehittää.

Karjalan Liiton kanssa tehtävän yhteistyön ja sen tapahtumiin osallistumisen lisäksi merkittävässä osassa ovat naapuripitäjät Suvannon seudulta, samoin mm. kurkijokelaiset, joiden kanssa on vakiintunut ainakin keväisin järjestettävä yhteinen retki.

Pyhäjärvi-seura julkaisi viisi vuotta sitten 50-vuotishistoriikkinsa. Sen jälkeen tärkeimpiä toimia on ollut oman lipun naulaaminen 2010. Yksi merkittävä tuote edelleen on Muistojen Pyhäjärvi-dokumenttiokuva, jota edelleen säännöllisesti kysytään historian viestintuojana Pyhäjärveltä.

55-vuotisjuhlapäivä aloitettiin yhteistyökumppanien tuomilla tervehdyksillä ja kahvitteilla. Seuran kunniajäsen, kunniapuheenjohtaja **Juhani Forsberg** oli rypyttänyt ahkeraan, ja hänen tarjoamansa piirakat ja kakkarat nautittiin alkajaisiksi. Seuran emännät huolehtivat juhlakokousvieraiden kestityksestä ja tilaisuuden tarjoilusta kahteen eri otteeseen, sillä iltapäivän kuluessa nautittiin vielä täyttekakkukahvit.

Museonjohtaja **Maria Pietilä** (vas.) sai tunnistetietoja valokuviiin mm. Salitsanrannan kylältä kotoisin olevalta **Seija Tiikkajalta**. Lisäksi kuvassa juhlayleisöstä **Meeri Kuusisto**, **Keijo Tikka**, **Kauko Hinkkanen**, **Aino Pöyhönen** ja **Juhani Paajanen**, **Johannes Ijas**, **Aila Molarius**, **Leena Ijas**, **Raimo Heikkonen**, **Pekka Matikka**, **Reijo Paussu**, **Seija Mansnerus-Matikka**, **Silja Forsberg** ja **Veijo Savolainen**.

Kauko Hinkkanen johti puhetta kokouksessa, kirjaa piti sihteeri **Eeva-Liisa Miikkola**.

päästy muutama satanen plussan puolelle. Toimintakertomuksen pääkohdat kertoi **Kaarina Pärssinen**, ja parin pienen lisäyksen kera toimintakertomuskin kiitoksella hyväksyttiin.

Kokouksen päätteeksi huomioitiin muutamia seuran aktiiveja, ja sen jälkeen siirryttiin pienoisseminaarin esitelmiä kuulemaan.

Martta Heinonen on yksi kolmesta paikalla olleesta perustajajäsenestä.

Perustajajäsen tanssisi vielä polkkaa

90-vuotias **Martta Heinonen**, o.s. **Kopsa**, muistaa Vpl. Pyhäjärvi-seuran alkutaipaleet, koska oli mukana mm. perustamiskokouksessa 55 vuotta sitten Viipurilaisessa osakunnassa. Hänellä oli perhettä, ja lapsista **Merja**-tytär vasta vauva. Kokoukseen hän kuitenkin lähti **Anttosen** pariskunnan matkassa, mutta sitten kotiinlähtö viivästyi, kun lähtöä tehdessä huomattiin, että rouva **Anttosen** turkki oli varastettu. Poliisin paikalle tulo kesti aikansa, eikä **Martta** vielä tiedä, selvisikö kadonneen turkin kohtalo vai ei.

Martta Heinosen sarka ison perheen äitinä jatkui, ja Pyhäjärvi-seuran tilaisuuksissa hän kävi harvakseltaan. Sitten on taas ollut enemmän aikaa omille menoille, sen mukaan, mitä huhtikuussa 90 vuotta täyttävä leskirouva jaksaa. Kunto on kuitenkin ikään nähden hyvä, ja mieli virkeä.

– Minä niin mielelläni tanssisin polkkaa! Tanssikaverit vaan ovat haudassa tai kulkevat rollaattorilla, tuumaa ikänsä liikuntaa ja erilaisia tanssilajeja harrastanut **Martta Heinonen**.

– Kaikenlaista tanssia olen kokeillut ja harrastanut: kansantansseja, paritansseja, kuten argentiinalaista tangoa ynnä muuta. Nykyisin liikuntalajina on kiinalainen voimistelu. Jääkaapin ovela minulla on mottona lause: ”Liiku enemmän, liikut kauemmin”.

Pyhäjärvellä hän on edellisen kerran käynyt viisi vuotta sitten, 85-vuotiaana.

– Oli mukava reissu, mutta aika raskas, kun ei tullut oikein nukkuttakaan.

Sukujuurensa ovat Noitermaassa, jossa hän on syntynyt ”Heikkilän alatalossa”, mummolassa; vanhemmat olivat **Juho** ja **Olga Kopsa**. Perhe asui välillä myös Käkisalmessa ja Sortavalassa.

Pyhäjärvi-seuran vuosikokouksiin ja kevätretkiin **Martta Heinonen** on osallistunut, ja aikoo lähteä tulevanakin toukokuuna mukaan Hämeenlinnaan ja lähistölle suuntautuvalla päiväretkelle.

Merkkipaalu 90 vuotta täyttyä pääsiäisenä, 9. huhtikuuta.

Pyhäjärvi-seurassa mm. puheenjohtajina toimineet Antero Pärssinen (vas.) ja **Pekka Matikka** saivat onnittelut syntymäpäivänsä johdosta.

Muistamisia ja huomionosoituksia:

Yksi uusi kunniajäsen, yksi hopeinen ja kolme pronssista liiton ansiomerkkiä

Pyhäjärvi-seuran juhlilla kiitettiin seuran eteen toimineita henkilöitä.

Pekka Matikka, s. 29.11.1941, toimi seuran puheenjohtajana vv. 1999-2003 eli neljä vuotta, sai seuralta Vpl. Pyhäjärven standaanin 70-vuotispäivänsä johdosta.

Antero Pärssinen, s. 12.3.1937, toimi seuran puheenjohtajana 1982-1984 eli kolme vuotta, ja on nimitetty seuran kunniajäseneksi 2007. Hän sai seuralta 75-vuotispäivänsä johdosta kirjalahjan, vuoden 2011 karjalaiseksi pitäjä- ja kyläkirjaksi valitun Paluu muistojen Muurilaan.

Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkin sai:

Kaarina Pärssinen, s. 1942, Tuusulasta, seuran hallituksessa 2003 alkaen, sihteeri 2003, toimii puheenjohtajana vuodesta 2004 lähtien. Muita toimia mm. Karjalan Liiton valtuustossa, KPYL:ssä sekä muissa järjestöissä.

Karjalan Liiton pronssisen ansiomerkin saivat:

Raili Huovila, s. 1940, Vantaalta, toimii seuran hallituksessa 2008 alkaen, oli varapj. 2010-2011, emäntä 2008 alkaen.

Teuvo Leinonen, s. 1939, Helsingistä, on seuran hallituksessa 2011 alkaen ja varapj. 2012 alkaen.

Marketta Mattila, s.1956, Espoosta, ollut seuran hallituksessa 2004-2005 ja 2008-2009, toimii emäntänä 2004 alkaen.

Seuran kunniajäseneksi kutsuttiin **Meeri Kuusisto**, s. 1936, Heinolasta, toiminut seuran hallituksessa (vuoteen 2007 asti johtokunta) vv. 1981-2010 eli 30 vuoden ajan, siitä ajasta sihteerinä 1981-2002 eli 22 vuoden ajan. Saanut KL:n hopeisen ansiomerkin v. 1987.

Seuran aiemmin nimetyt yhdeksän kunniajäsenet ovat kunniapuheenjohtaja **Juhani Forsberg**, sekä kunniajäsenet **Osmo Juvonen**, **Kirsti Jääskeläinen**, **Nestori Kaasalainen**, **Einari Kukko**, **Meeri Kuusisto**, **Toini Pelkonen**, **Antero Pärssinen** ja **Kari Uusitalo**.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran kotisivut
Karjalan Liiton sivustoilta osoitteessa
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarviseura

Kristinuskko tuli tuhat vuotta sitten, seurakunta 380-vuotias

Pyhjärven seurakunta on 380-vuotias. Teologian tohtori **Juhani Forsberg** kiitti Pyhäjärvi-seuran kunniajäsen **Paavo J. Paavola**a aloitteesta, että seurakuntien historiaa pitäisi tuoda esiin. Paitsi nyt Pyhäjärvi-seuran juhlilla, Forsberg on luvannut kertoa Pyhäjärven seurakunnan vaiheista myös kesän pitäjäjuhljen Muistojen illassa Huittisissa 14.7.

– Suomen tulo kristillisen uskon vaikutuspiiriin yli 1000 vuotta sitten tapahtui sekä idästä että lännestä käsin. Idästä länteen levittäytyi ortodoksinen – tai kuten sitä pitkään oli tapana nimittää ”kreikkalais-katolinen” kirkko. Ajan mittaan asutettu osa Suomea tuli kuitenkin lännen kristikunnan eli ”roomalais-katolisen” kirkon piiriin.

– Läntisen Suomen suomalaisten ja hämäläisten sekä venäläisten väliin sijoittuivat suomensukuiset karjalaiset heimot. Karjalainen väestö on koko kristillisen historian ajan ollut osaksi läntisen ja osaksi itäisen kristillisyyden aluetta. Tämä tosiasia on vaikuttanut myös Vpl. Pyhäjärven alueen kristillisiin elämänmuotoihin. Alue on ollut vuosisatojen ajan valtiollisten, poliittisten ja kirkollisten taistelujen ja kiistojen tanner.

– Vpl Pyhäjärven alue kuului yhtäjaksoisesti 1600-luvun alkuun saakka Nov-

gorodin hallitsemaan ”Vatjan viidennekseen” ja siellä asuvat olivat pakanuudesta kääntymisensä jälkeen ortodoksisia kristittyjä. Tämä uskonnollinen identiteetti oli heille kansallista, suomensukuista heimoidentiteettiä vahvempi. Se osoittavat lukuisten ja monimuotoisten käännätsyritysten epäonnistuminen. Karjalaiset ortodoksit eivät luopuneet uskostaan ja kirkostaan hyvällä eivätkä pahalla eivät lahjomalla eivätkä kiduttamalla, totesi Forsberg.

Vpl Pyhäjärven seurakunnan synty

– Vpl Pyhäjärven evankelis-luterilaisen seurakunnan synty liittyy elimellisesti Ruotsin vallan laajenemiseen itään päin. Varsinkin Laatokan Karjalan ortodoksiväestöä, kirkkoja ja asumuksia kohtasi täydellinen hävitys. Ne, jotka pääsivät pakoon, pakenivat Venäjälle, minkä seurauksena Tveriin muodostui karjalainen ortodoksinen asuajasto.

Vpl Pyhäjärven seurakunnan syntymävuotena pidetään vuotta 1632. Vuosiluku perustuu pappisluettelon mainintaan, että vuosina 1632-1642 Pyhäjärvellä oli ollut oma kirkkoherra, nimeltään **Laurentius Sigfridi Bjur**. Sen jälkeen Pyhäjärvellä ja Käkisalmella oli viisi yhteistä kirkkoheraa aina vuoteen 1735 asti,

jonka jälkeen Vpl. Pyhäjärven seurakunta toimi itsenäisenä lakkauttamiseensa 1949 saakka.

Forsberg kertoi seikkaperäisesti vaiheista, joita seurakunta kohtasi Ruotsin ja Venäjän rajoilla.

– Tuomiorovasti **Magnus Alopauksen** (1755-1790) ensimmäisenä virka- vuotena Pyhäjärvelle valmistui kirkko, joka toimi seurakuntalaisten pyhäkkönä talvisotaan saakka.

Vpl. Pyhäjärven seurakunnan työntekijöiden joukossa keskeinen hahmo oli luonnollisesti kirkkoherra.

– Seurakunnan olemassaolon aikana Pyhäjärvellä oli 15 kirkkoherraa. Seurakunnan toisen vakinaisen papin eli kappalaisen viranhaltijoita on Pyhäjärvellä ollut 22, ylimääräisiä pappeja, kirkkoherran apulaisia ja ns. armovuoden saarnaajia oli 46; useimmat heistä palvelivat kerrallaan vain lyhyehkön ajan.

Ensimmäinen äidinkieleltään suomalainen kirkkoherra oli **Julius Selim Toikka**, kirkkoherrana 1899-1907. Kenties valtakunnallisestikin näkyvin Pyhäjärveläinen pappi oli seurakunnan kappalainen **Oskar Herman Vuorivirta** (ent. Bergström), kappalaisena 1904-1919. Hän oli papintoimensa ohessa merkittävä yhteiskunnallinen toimija.

Vpl. Pyhäjärven viimei-

nen kirkkoherra oli **Karl Adolf Wiika** (ent. Wikman), jonka vanhimmat pyhäjärveläisistä ovat tavanneet elävänä jo Pyhäjärvellä ja sen jälkeen Mouhjärven kirkkoherrana sekä pyhäjärveläisten kokoontumisissa.

– Hän oli meidän pyhäjärveläisten sielunhoitajana silloin, kun meillä oli kaikkein vaikeinta.

Pappien lisäksi seurakunnassa toimi myös lukkari, jolla oli veisuunjohtamisen lisäksi monia muita tehtäviä. Tunnetuin Vpl. Pyhäjärven lukkareista oli epäilemättä **Karl Otto Mansnerus**, mahtavan lauluääninen omaava ”Partasetä”, joka toimi seurakunnan veisuun ja kuorojen johtajana 64 vuotta (1871-1935).

1800-luvun jälkipuoliskolla alettiin kouluttaa diakonisseja, joista pyhäjärveläisten mieleen on erityisesti jäänyt diakonissa **Katri Tiittanen**, väsymätön uurrastaja omassa palvelutehtävässään.

– Seurakuntaelämä Vpl. Pyhäjärvellä rakentui samankaltaisten toimintojen varaan kuin muuallakin Suomessa. Tärkein tapahtuma oli luonnollisesti sunnuntainen jumalanpalvelus, sen lisäksi kehittyivät kinkkerit ja kyläluvut sekä muut hartaushetket. Jokainen seurakuntalainen tuli kohtamaan kristillisen sanoman kirkollisten toimitusten, kas-

teen, ripillepääsyn, avioliittoon vihkimisen ja hautausten yhteydessä.

– Vanhempina aikoina toimitettiin lisäksi vasta synttäineiden äitien ”kirkotaminen”. Rippikoululaitos, joka oli jo uskonpuhdistuksen myötä tuoman kansanopetuksen jatkoa, toteutettiin Karjalassa 1700-luvun puolesta välistä alkaen hyvinkin samaan tahtiin kuin muualla Suomessa.

Ilman rikkeitä ja hairahduksia ei elämä Pyhäjärveläkään sujunut. Näistä on paljon merkintöjä kirkollisissa asiakirjoissa.

– Vpl. Pyhäjärvi oli vielä itsenäisyytemmekin aikana Kannaksen väkivaltaisimpia. Hyvin monet olivat ne häät, joissa joku puukotettiin tai ammuttiin. Alkoholi aiheutti paljon onnettomuutta, ja syntyneellä raittiusliikkeellä oli paljon tehtävää.

Seurakuntalaisten velvollisuus oli käydä ehtoollisella ainakin muutama kerta vuodessa. Tämä aiheutti joillekin harvoille sunnuntaille ruuhkaa niin, että jopa tuhat henkeä pyrki ehtoollisvelvollisuutensa suorittamaan.

– On siinä ollut yhdellä tai kahdella papilla –urakkaa” omimmassa pappis-toimessaan.

–Virallisen” kirkollisen elämän lisäksi alkoivat 1800-luvulla Karjalassa vaikuttaa myös herätysliikkeet.

Onko Pyhäjärvellä nyt kristillistä elämää?

Vpl. Pyhäjärven evankelis-luterilainen seurakunta lakkautettiin siirtokarjalaisten seurakuntana 1949. Sen jälkeen, ja jo sitä ennen muualla Neuvostoliitossa, kohtasi kaikkea kristillistä elämää ankara ateistinen vaino.

– Sen yhteydessä eri kirkkokuntien kristittyjä kärsi marttyyrikuoleman enemmän kuin koskaan aikaisemmin eri kirkkokuntien välisissä (uskon)sodissa.

Kokonaan kristillinen elämä ei silloinkaan Karjalasta kadonnut.

– Neuvostoliiton romahdettua Karjalassa alkoi ortodoksisen kirkon rinnalla elpyä luterilainen usko Inkerin ev.-lut. kirkon hahmossa. Tällä hetkellä Inkerin kirkolla on yli 70 seurakuntaa ympäri Venäjää. Seurakunnat ovat pieniä, mutta ne elävät ja uskovat. Inkerin kirkolla ei ole Plo-dovojessa seurakuntaa, lähin niistä on Kaukolassa, jolla on kappeliseurakunta Käkisalmessa.

– Saamme toivoa ja ruukoilla, että nämä molemmat Karjalan kirkot eivät enää koskaan yritä tuhota toisiaan, vaan että ne molemmat voivat jatkaa Jumalan ja lähimmäisten palvelemista entisellä kotiseudullamme.

Museo tarjoaa muistijälkiä

Sastamalan seudun Museon Pyhäjärvi-kokoelma on Pyhäjärvi-seuran kanssa lähes saman ikäinen.

– Museon Pyhäjärvi-kokoelma perustettiin jo vuonna 1959. Tyrvään seudun museo- ja kotiseutuyhdistys ja Pyhän-säätiö sopivat tuolloin pyhäjärveläisen aineiston tallentamisesta museon kokoelmiin. Pyhäjärvi-kokoelman tarkoituksena oli esitellä pyhäjärveläisyyttä entisellä kotiseudulla sekä uusilla asuin- sijoilla, summasi museon toimintaa esitellyt museonjohtaja Maria Pietilä.

– Kokoelmaa kartutettiin perustamisen jälkeen aktiivisesti. Esineiden lisäksi kokoelmaan lahjoitettiin valokuvia, arkistoaineistoa ja kirjallisuutta. Ensimmäisiä kokoelmaan lahjoitettuja esineitä olivat arvokkaat Pyhäjärven kirkon pieni kirkonkello vuodelta 1634 sekä Pyhäjärven kansallispuku koruineen ja sen kanssa käytetty viitta.

Pyhäjärvi-kokoelma kertoo arkielämästä, elinkeinoista ja asumisesta Viipurin läänin Pyhäjärvellä 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Esineet on valmistettu tai ne ovat olleet käytössä Pyhäjärvellä.

– Kokoelmaan kuuluu esimerkiksi erilaisia työkaluja, käyttöesineitä, kalusteita ja palkintoesineitä. Li-

säksi kokoelmassa on erilaisia tekstiilejä. Miesten, naisten ja lasten vaatteita sekä erilaisia kodin käyttötekstiilejä, kuten liinoja, säkkeitä, lasten kapaloita, keinu- uolin mattoja ja sängynpeitteitä.

Talteen saadut valokuvat esittelevät pyhäjärveläisiä rakennuksia, maisemia ja henkilöitä. Myös pitäjän- juhliä uusilla asuinpaikoilla on kuvattu.

– Arkistossa on myös Pyhäjärvellä toimineiden yhdistysten ja yhteisöjen aineistoja, esimerkiksi Noitermaan nuorisoseura Tarmmon, raittiusyhdistysten, Pyhäjärven Osuuskassan ja torvisoittokunnan aineistoja. Lisäksi arkistossa on yksityishenkilöiden arkistoja. Viimeisimpänä lahjoitukse- na museon arkistoon on tullut Jalmari ja Pekka Pusan aineistoa, kertasi Pietilä.

– Tällä hetkellä Pyhäjärvi-kokoelmaan kuuluu noin sata esinettä sekä runsaasti valokuvia ja arkistoaineistoa. Kokoelmassa on myös Pyhäjärven kunnankirjaston kirjoja.

Pyhäjärvi-kokoelma on yksi osa Sastamalan seudun Museon kokoelmia.

– Sitä hoidetaan museaalisten periaatteiden mukaan osana museon muita kokoelmia. Kokoelmia kartutetaan suunnitelmallisesti, museoon tuleva aineisto lu-

etteloidaan. Sitä käsitellään ja säilytetään niin, että sen säilyminen tuleville sukupolville on turvattu. Kaikesta museoon tulevasta aineistosta tehdään lahjoitus- sopimus aineiston luovuttajan kanssa. Aineistoa esitellään näyttelyissä, ja sitä voidaan käyttää museon tutkimus ja opetustoiminnassa. Kokoelmia hoidetaan ammattitaitoisesti.

Sastamalan seudun Museo on perustettu vuonna 1933. Vuoteen 2009 asti museon nimi oli Tyrvään seudun Museo. Tällä hetkellä museon kokoelmissa on yli 20 000 esinettä. Kuvakokoelmiin kuuluu noin 15 000 valokuvaa. Arkistoaineistoa on noin 90 hyllymetriä. Lisäksi museolla on laaja, noin 10 000 niteen käsikirjasto.

– Museon esine- kokeelmiin kuuluu aineistoa esihistoriasta nykypäivään. Kokoelmien pääpaino on 1800- ja 1900-lukujen perinteisen maatalouden, käsityöläisten ja pienteollisuuden tuotteissa. Kokoelmia pyritään täydentämään sellaisella aineistolla, jota ennestään kokoelmissa ei ole. Kokoelmaa on kartutettava harkiten, sillä nykyisin tavaramäärä ympärillämme on valtava?

Sastamalan seudun Museo on kuulunut tämän vuo-

den alusta Suomen kirja- instituutin säätön hallintaan. Säätiö hallinnoi Sastamassa myös Suomalaisen kirjan museo Pukstaavia. Hallinnollisista muutoksista huolimatta museo perustehtävät säilyvät ennallaan.

– Pyhäjärvi-kokoelma kertoo yhdessä Sastamalan seudun Museon muiden kokoelmien kanssa historiastamme ja sen käänne- kohdista. Omavaraistalouden ajasta 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa, sota- ajasta ja sen raskaista seurauksista sekä jälleenra- ken- nuskaudesta ja yhteiskun- nan muutoksista 1900-luvun jälkipuoliskolla. Yhdessä kokoelmat täydentävät toisiaan ja ovat yhteisö- me muisti.

Kooste:
MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

SASTAMALAN
SEUDUN MUSEO
on avoinna
1.6.-31.8.2012
ke klo 12-18 ja
to-su klo 12-16.

Muina aikoina ja
ryhmille sopimuksen
mukaan.

p. 0400 389 553

Teologian tohtori Juhani Forsberg ja museonjohtaja Maria Pietilä pitivät yleisöä puhuttaneet esitelmät ja virsiäkin veisattiin. Taustan kuvassa Pyhäjärven pieni kirkonkello.

Pyhäjärven kyläretki osa VIII: Saaprusta Paarinaan

Jatkan retkeäni Pyhäjärven etelärannan kylissä. Saapun 1770-luvun tilojen kuvaamisesta tuli koko matkan haastavin kohde, koska 1770-luvun verotuskartta ei alueesta löydy. Tarkat asuinpaikat varmistava kartta oli tehty vasta isojaon yhteydessä vuonna 1881, jonka pohjalta muutamia vuosia myöhemmin lohkottiin tilat ja siitä sai sen ajan asukkaat kiinnitettyä tiettyihin paikkoihin. Niinpä jouduin etsimään muita vanhoja karttoja.

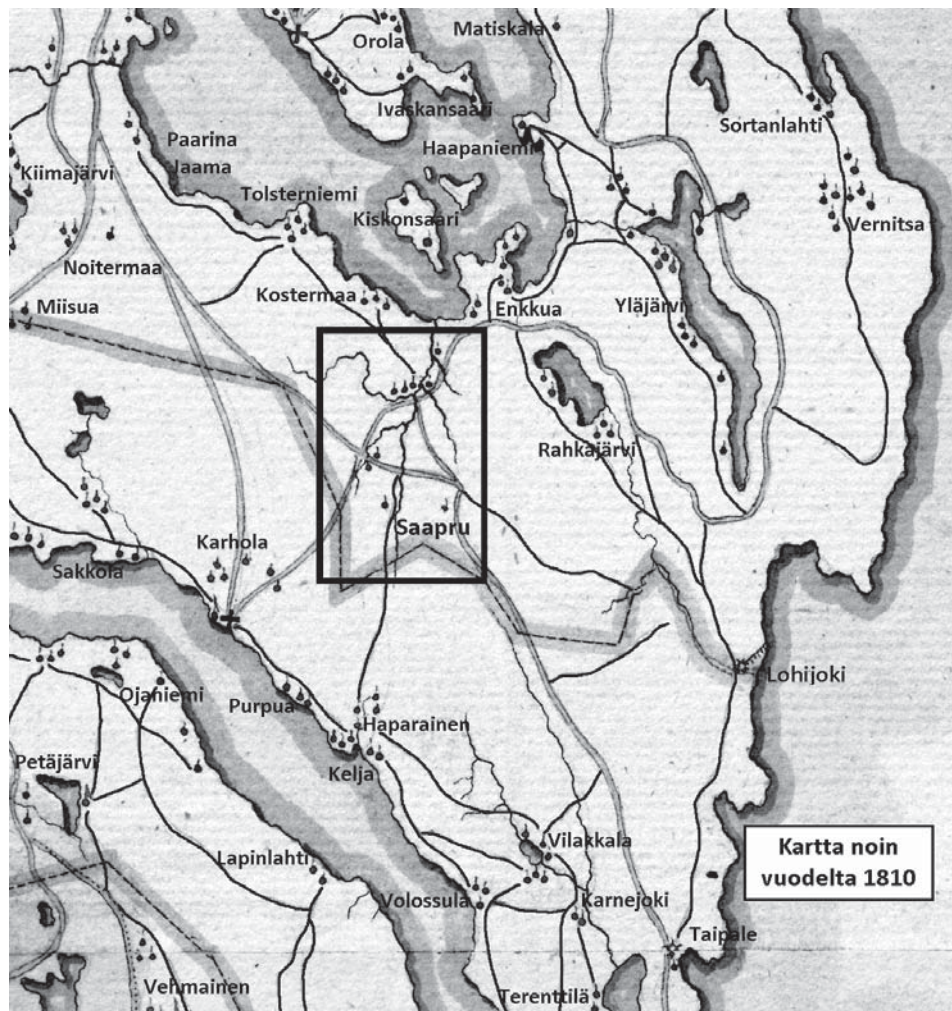
Kulkureitit 1810-luvulla

Käkisalmen ympäristöstä on tallella eri aikakausilta karttoja. Yksi sellainen oli laadittu selvästi 1770-luvun verokarttoja varten tehdyn maanmittauksen pohjalta, ehkä yhteenvetona näistä kartoista. Kartta oli keskeneräinen, se on täysin tekstitön, mutta tiestö ja asuinpaikkoja oli siinä kuvattu. Laatimisajankohdan arvioin olevan 1810-luvun, esimerkiksi Suvanto ei ollut vielä puhjennut Laatokkaan.

Eteläisen Pyhäjärven ja Sakkolan välinen tiestö, ajalle tyypillisten kulkuneuvojen tarpeisiin luonnollisesti, näkyy oheisessa karttapalassa. Eräät ”päätiät” tuntuivat aluksi yllättäviltä, kuten Pyhäjärven länsipuolelta Taipaleen kannakselle, sieltä edelleen Metsäpirttiin ja sitten Pietariin vievä reitti. Tie kulki ensin Jaamasta Sakkolan kirkon tietä, josta erosi itään kohti Saapun eteläosaa ja sieltä edelleen Vilakkalan pohjoispuolelle.

Pyhäjärven etelärannan tietä toki pääsi läpi, mutta päätie ei siellä vielä kulkenut. Kartta kertoi myös, että Saapun läntinen ohitustie ei vielä ollut käytössä, vaan Sakkolan mentiin suoremmin ojahaarojen välistä. Isojaon aikaan tie oli. Saaprusta päästiin myös Lohijoelle, jossa jo 1770-luvulla oli Petäjärven hovin hallinnoima saha. 1930-luvun kartasta pystyi tunnistamaan entisten teiden paikat.

Eräässä toisessa 1800-luvun alkupuolen kartassa oli piirrettyä myös yksi talvitie. Ennen talvisin ja kesäsin kuljettiin hevospelillä eri reittejä, kun järvien jäät olivat erinomainen väylä. Käkisalmen Pietariin kuljettiin talvitietä Pyhäkylään, jossa laskeuduttiin Pyhäjärven jäälle. Kostermaan tienoilla nouduttiin kovalle maalle. Reitti jatkui kymmenkunta kilometriä Saapun läpi Sakkolan Haparaisiin, jossa päästiin Suvannon järvelle. Jäätä pitkin matka jatkui kaakkoon Raajun kylälle, josta mentiin suonotkelmia pitkin Raudun Palkeilan ja Huhdin sivuitse. Kesätien reitti kohtasi vasta Lembaalassa.

Pyhäjärven eteläosan tiet v. 1810.

Saapun vanhat suvut

Ketä Saaprussa asui? Enkkuan koulupiirin kyläkirjaa, johon Saapru sisältyi, ei ollut käsilläni, joten tulkitsen kylän muutoksia vain karttojen, kirkonkirjojen ja henkikirjojen pohjalta.

Saaprussa esiintyi 1770-luvulla 20 sukunimeä (miesten). Näistä suvuista oli kahdeksan jäljellä tilan tai tilojen omistajina isojaon lohkomisvaiheessa 1880-luvun lopulla: **Leppänen** ja **Nokkelainen** (isojaon tila 1), **Heiskanen** (tila 2), **Kukko** ja **Mannikainen** (tila 4), **Jäppinen** (tila 6), **Anttonen** (tila 7) ja **Inkinen** (tila 10). Lisäksi **Kekki-**

sukua oli 1700-luvulla ja uudestaan vuodesta 1857 lähtien, molemmilla kerroilla kytköksellä Leppäsiin.

Vanhoista Saapun suvuista **Virolaiset** (tila 1) poistuivat 1820-luvulla, **Savolaiset** (tila 1) 1860-luvulla, **Raamit** (tila 2) 1850-luvulla, **Ojaset** (tila 3) 1870-luvulla ja **Pohjalaiset** (tila 9) 1830-luvun alussa tilan pitäjänä.

Vävyt täydensivät nimiluetteloa. **Lemettinen** tuli Raamin vävyksi v. 1770, **Aijö** oli Anttonen vävy v. 1750, **Niukkanen** Pohjalaisen vävy 1740-luvulla ja torpparit **Puusniekka** ja **Ihalainen** Heiskasen vä-

vyjä 1760-luvulla. Kaikkien vävyjen suvut loppuivat tai poistuivat jo 1800-luvun taitteessa. **Damskäg** oli tullut Ojaselle uuden vaimon mukana lapsena ja myöhemmin 1780-luvulla **Pusa** Damskäggin vävyksi. Nämäkin nimet poistuivat kylästä viimeistään 1840-luvulla.

Uusia sukuja isojaossa

Isojaon aikaan pohjoisessa Saaprussa tienristeyksen lähellä oli vierekkäin tilan 1 kaksi tai kolme taloa, joissa asuivat vanhat suvut Leppäset ja Nokelaiset. Paikalla olivat myös Martti **Kek-**

ki, joka tuli Leppäsen yhdysmieheksi Haparaisista v. 1857 ja Yrjö **Silvasti**, joka saatiin naimakaupalla Leppäsen vävyksi v. 1865 myös Sakkolasta.

Tilan 2 talot sijaitsivat Haparaisiin kulkevan kylätien varressa vajaan kilometrin päässä, toinen taloryhmä tien varressa ja toinen peltoaukealla. Alkuperäistä sukua edusti Tuomas Heiskanen. Muut tilan osakkaat olivat lähtöisin kylän muualla asuneista suvuista, Juhana Kukko, Tuomas Inkkinen ja Simo Jäppinen. He olivat paikalla naimakauppojen kautta.

Ojasenmäellä sijainneella tilalla 3 oli kaksi vierekkäistä taloa. Ojasten suvun hiivuttua vävyt jatkoivat. Matti **Talonpoika** tuli v. 1874 Salitsanrannasta ja toisena samoihin aikoihin Erkki **Räsänen**, jonka kuoleman jälkeen leski nai naapurin Aapro Heiskasen v. 1880.

Tilat 4-7 sijaitsivat isojaon aikaan tiiviinä ryhmänä yhdessä. Nelosessa oli Kukkojen pääpaikka, Juhana ja Heikki Kukko olivat tilan pitäjinä. Kukkojen vävy, Matti **Nikkanen** oli paikalla vuodesta 1862 alkaen, pojat olivat vielä nuoria hänen kuollessaan v. 1880. Pöhlölään myöhemmin ilmestyneet Nikkaset olivat tätä sukua. Tahvo Kukon paikalle tuli Sakkolasta v. 1884 Yrjö Laurin **Makkara**, joka kuitenkin muutti pois v. 1892 ja Muolaasta tulivat **Rämöt** seuraajiksi. Kylään ilmestyi myöhemmin Makkara-sukua muualle. Tilalla 4 oli Kukkojen lisäksi myös toinen vanha suku, Mannikaiset.

Tilan 5 asukkailla oli kytkentä Jäppisen vanhaan sukuun. Heikki **Hinkkanen**

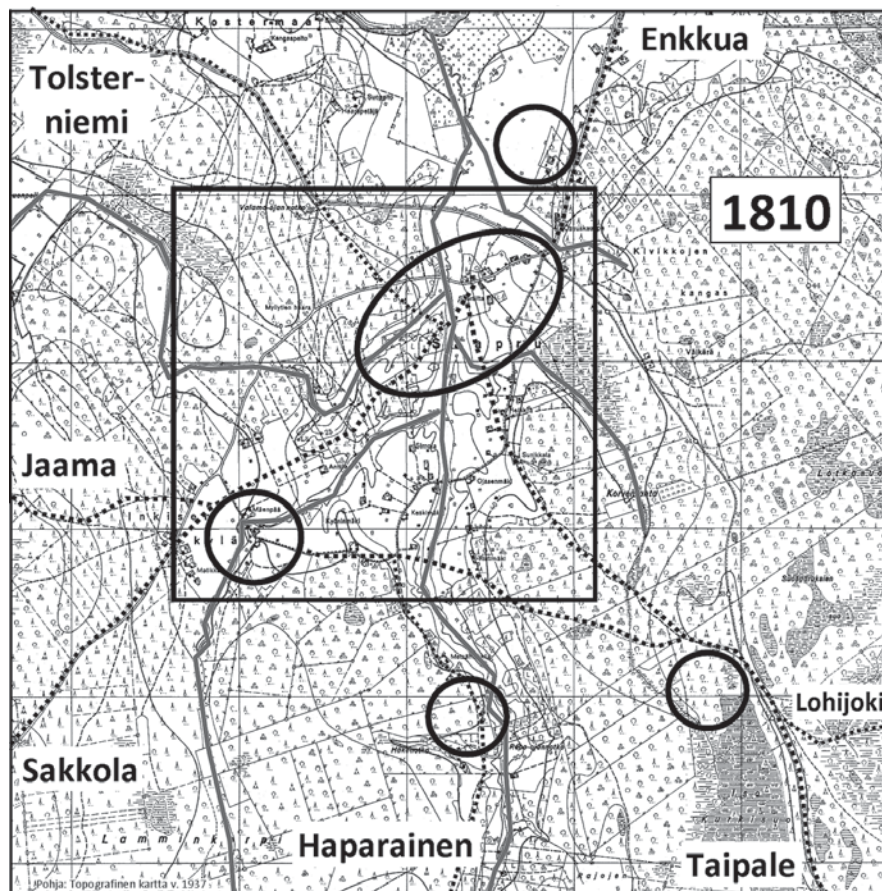
ilmestyi Vilakkalasta v. 1848 vävyksi. Sortavalasta Kostermaan kautta saapui v. 1875 Erkki **Halonen**, Jäppisen yhdysmiehen rooliin, ja Antti **Roininen** Kurkijoelta osti Jäppiseltä ja Haloselta tilaosuuden v. 1890.

Tila 6 oli Jäppisten suvun keskus, paikalla olivat Matin jälkeläisten lisäksi naapurista vävyksi 1850-luvulla tullut Simo Inkkinen. Jo vuonna 1787 oli kylään tullut Porsaanmäestä **Matikainen**, Jäppisen lesken uudeksi puolisoiksi. Tulkitsen Matikaisten siirtyneen v. 1834 tienoilla Inkisenmälle.

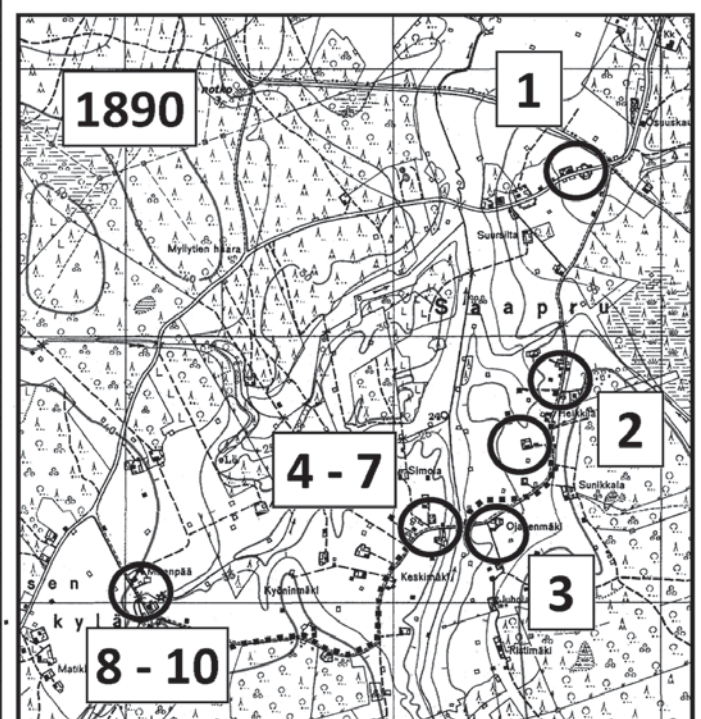
Tilan 7 eli Anttonen rakennus sijaitsi ryhmäkylän läpi kulkevan tien länsipuolella puron penkereellä. Simo ja Juhana Tahvon pojat olivat vetovuorossa. Anttonen vävyksi tuli Enkkua Antti Matin **Akkanen** vuonna 1852, tämä perhe muutti v. 1866 Salitsanrantaan Mulin yhdysmieheksi.

Saapun toinen isojaon aikainen ryhmäkylä oli Inkisenmäellä ja tästä muodostuivat tilat 8 - 10. Inkisten suku oli hallinnut paikkaa 1770-luvulla, mutta isojaon aikaan siellä asui myös muita. Tilan 8 yhtenä osakkaana oli Juho Abrahamin **Jääskeläinen**, Aapro oli muuttanut Karholasta Inkisen vävyksi v. 1834. Toisen osakas oli Heikki Pietarin Matikainen, jonka suku oli siis siirtynyt Jäppisten paikalta.

Tilalla 9 olivat Matti Yrjön Kukko, Pietari Pietarin Matikainen sekä v. 1889 Juhana Inkiseltä tilan ostanut Martti **Tenkanen**, lähtöisin Sakkolan Karholasta. Tila 10 oli Inkisten päätila, jossa isäntänä oli Matti Yrjön Inkkinen

Saapun talot

Saapru vuonna 1810 ja 1890.

Kuten huomataan, kovin monia uusia asukkaita ei tullut vuoteen 1890 mennessä ilman sukukytentää. Kylän sisällä muutettiin paljon kylässä jo asuneiden sukujen keskinäisten naimakauppojen seurauksena. Isojaon jälkeisen useiden talojen paikat siirtyivät omille tiluslohkoille ja myöhemmin kylään muutti monia uusia asukkaita. Niitä en tässä käsittele.

Missä Saaprun talot olivat?

Isojaon aikaisista talojen paikoista Inkisen ryhmä (8-10) sekä toinen ryhmä (4-7) ja tämän viereinen Ojassenmäki (3) tuntuvat uskottavilta vanhoiksi talonpaikoiksi. Pitkän harkinnan perusteella olen tullut johtopäätökseen, että vuoden 1810 karttaan pohjoisen Saaprun talot ovat vain viitteellisesti sijoitettuja. Jos talot olisi merkitty oikeille paikoilleen, olisi kuvassa peittyneet ja menetetty puoroumien ja tiestön informaatiota. Tilan 1 paikaksi 1770-luvulla sopisi hyvin isojaon aikainen seutu. Tilan 2 talo lieee sijoittunut aiemmin lähemmäs puoruomaa vanhan tien varteen.

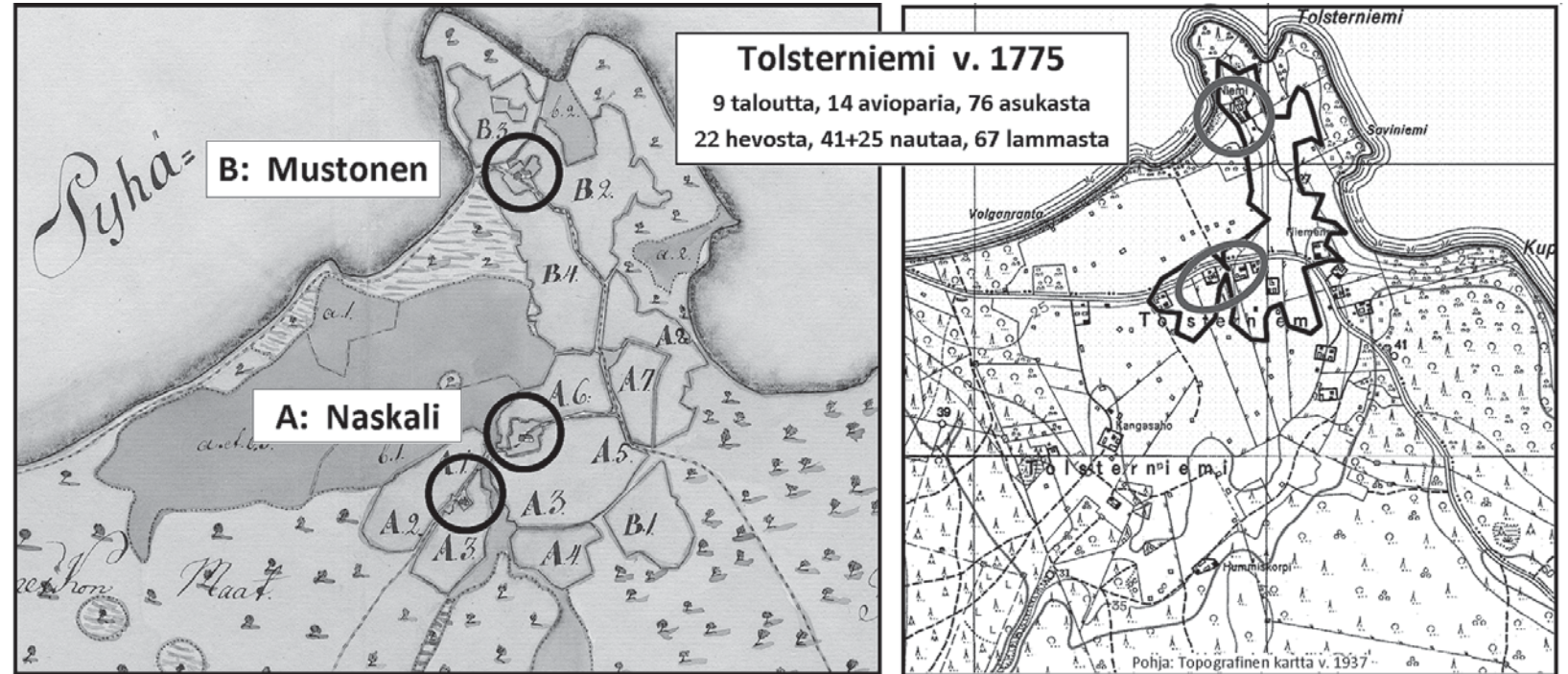
Vuoden 1810 kartassa oli muutama asuinpaikka, joissa ei isojaon aikaan ollut taloa. Yksi oli Taipaleen suuntaan menevän tien varressa, sijainti suunnilleen suon pohjoispäässä, ja toinen Haparaisten kylätienvareissa. Molemmat ovat uskottavia torppien sijaintipaikkoja. Enkkuan suunnassa pohjoisimman talon paikalla ei vielä v. 1775 ollut asutusta, Enkkuan ja Saaprun raja verokartassa kulki osuuskaupan eteläpuolelta. Myös isojaon aikaan tässä ei taloa ollut. Ehkä siellä 1810-luvulla kuitenkin asuttiin, hirsitalot siirtyivät helposti paikasta toiseen.

Tolsterniemen Mustoset ja Naskalit

Hankalan Saaprun jälkeen jatkan retkeäni Pyhäjärven rantaa länteen viime kerralla käsitellyn Kosterman ohi. Tie Tolsterniemeen kulki nykyreitillä mukaillen aivan niemen kärkeen asti, josta Jaaman suuntaan jatkettiin rantaviivaa pitkin ja toinen kylätie vei lounaaseen kohti Sakkolan kirkkoa.

Kylässä oli vuonna 1775 76 asukasta, aviopareja oli 14. **Naskaleita** oli 54 henkeä kahdessa talossa ja loput 22 olivat **Mustosia**. Naskaleilla oli 15 hevosta ja 45 pään nautakarja. Mustosilla oli seitsemän hevosta ja 21 nautaa. Kylän lammasluku oli 67. Hevostunusluku oli 1,5 hevosta / aikuinen mies ja nautaluku 4,5 / aikuinen nainen.

Ennen vuotta 1780 yksi Naskalin sukuhaara (Stephan veljineen) muutti Sakkolan Pannusaareen ja aloitti siellä ensimmäisten asukkaiden joukossa uudisraivaajan uran.

Tolsterniemi v. 1775.

Tolsterniemessä asui myös muita. **Mokotira** oli tullut Mustosen lesken puolisoksi 1750-luvulla, viimeinen havainto v. 1808. **Leskiset** olivat olleet talollisena pitkään, mutta suku hävisi 1700-luvun lopulla. **Lipponen** tuli Leskisen vävyksi 1760-luvulla Jaamasta. Juho **Luukkanen** muutti perheineen Kiimajärveltä 1750-luvulla ja oli torpparina. Hän ilmeisesti muutti Ivaskansaareen 1780-luvulla ja pojista Sigfrid avioitui Riiskan **Kukolle** v. 1791.

Jaama ja Paarinat

Pyhäjärven lounaisessa nurkkauksessa oli kolmen kylän ketju, joiden verokartat olivat vuodelta 1775. Rantatie toi ensimmäisenä Jaamaan ja **Tomperin** taloon. Täällä asui Pyhäkylän osuudessa mainitun järven yli kaikuneen kanttorin ja vanhan isännän vuorolaulun toinen osapuoli. Seuraavana oli muutaman sadan metrin notko- ja niittyalue, jonka takana mäellä oli Jaaman kylän toinen osa, talot oli nimetty **Karhulle** ja **Kaasalaisille**.

Aivan vieressä rantaa eteenpäin oli **Häklin** tila. Häklit olivat kirkonkirjoissa jaamalaisia, mutta verokartassa kivipaarinalaisia. Varsinainen Kivipaarina oli kilometrin päässä, siellä rannan puolella oli Häklin maita ja tien toisella puolella **Henttosten** tila. Suhapaarina oli seuraavassa notkossa ja **Leppäsille** oli merkitty kaksi taloa järven rantaan.

Kylissä oli yhteensä 133 asukasta, 26 avioparia ja 15 taloutta. Lampaita kyläläisillä oli satakunta ja nautakarjaa 110 päänä ja noin 30 hevosta.

Tompereiden yhdysmiehenä oli **Pennasia**, he olivat jo 1740-luvulla kylässä ja muuttivat myöhemmin torppariksi Ivaskansaareen. Tomperin tilalla oli vuonna 1775 26 asukasta, kuusi paria, seitsemän hevosta ja 26 nautaa.

Sipri Karhun ja Heikki Kaasalaisen talot olivat yhdessä ryhmässä mäellä ja Kaasalaisten tilaosuudella

oli myös toinen talo pellolla itäpuolella. Näissä taloissa oli reilut 50 asukasta, hevosia 11 ja nautoja noin 50.

Karhujen tilallissuku loppui 1800-luvun alussa ja poika Juho muutti 1820-luvulla Salitsanrantaan Pampaisen lesken uudeksi puolisoksi. Hänen poikansa kuoli nuorena ja sukuhaara loppui Juhon kuolemaan Kiimajärvellä v. 1868. Kaasalaiset olivat elinvoimaisina kylässä sotiin asti.

Myös muita tilallisia ja asukkaita oli Jaamassa v.

1775. Se, minkä tilan kirjoissa he olivat, ei verokirjan selityksistä selviä, enkä ryhdy tässä arvailemaan. **Vartiaiset, Rammat, Rähmät ja Häklit** olivat vanhoja jaamalaissukuja, siis ainakin 1720-luvulta. Vartiaiset hiipuivat 1700-luvun lopussa, Ramman perhettä oli alueella ainakin 1880-luvulle asti, välillä kirjattuna Paarina-kyliin. **Kankainen** tuli v. 1758 Rähmäsien vävyksi Pyhäkylästä. Viimeinen havainto Kankaisista oli 1800-luvun puolivälistä. Snickare eli puuseppä

Heikki **Laulajainen** mainitaan kirkonkirjoissa torpparina, hän tuli v. 1750 ja kuoli Pyhäkylässä v. 1788.

Kivipaarinan verokartassa mainittiin Bertil Häkli yhden tilan omistajaksi. Hän oli kuollut jo 1750-luvulla ja v. 1775 sukua edusti vain leski Maria Äijö. Tilaa pitivät siis käytännössä jotkin edellä mainituista suvuista. Asukkaita tällä tilalla oli 21, neljä avioparia, kolme hevosta, tusinan verran nautoja ja 15 lammasta.

Varsinaisella Kivipaarinan tilalla asui vain Henttosten

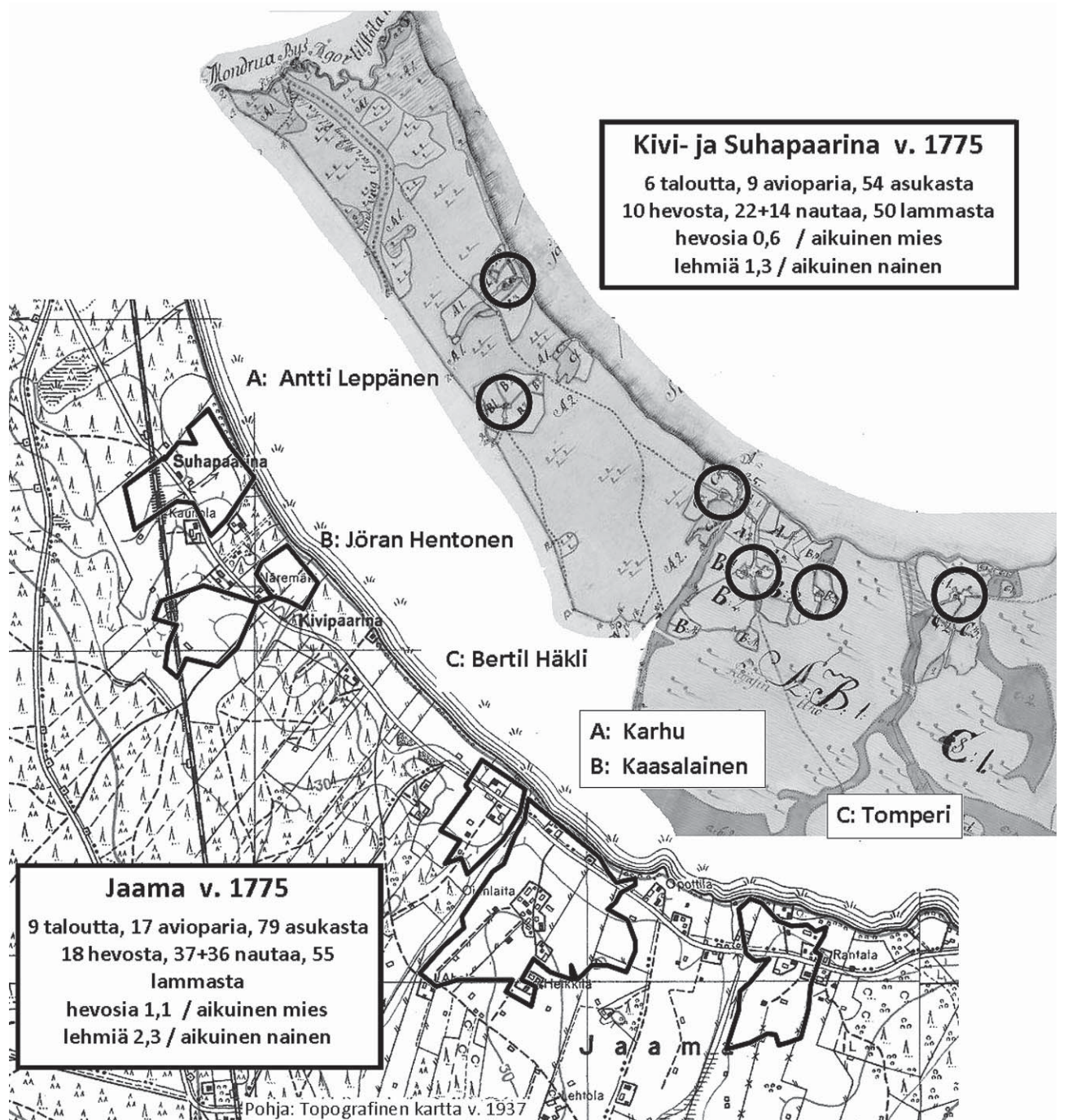
kahden sukupolven perhe, kymmenen henkeä, kolme hevosta ja kymmenen lehmää ja vasikkaa. Suhapaarinassa oli Leppästen sukutila, 23 henkilöä, neljä hevosta ja toistakymmentä nautaa.

Seuraavalla kerralla tarkastelen Kiimajärven kylää ennen hovin muodostumista ja lähdän kiertämään järveä etelän kautta.

ESKO SIMONEN

Lisätietoja:

esko.simonen@dlc.fi, puh. 050-369 5066

Jaama ja Paarinat v. 1775.

Pyhäjärveläisiä toimi tovin Somerolla

Kurin kartanon omistajina ennen paluuta kotiin

Talvisodan jälkeen kotiseutunsa menettäneillä maanviljelijöillä oli suuri halu päästä viljelemään omaa maata. Pika-asutuslaki tuli voimaan 28.6.1940, mutta sen toteutus oli luonnollisesti hidasta.

Niinpä monet, myös pyhäjärviset viljelijät alkoivat omatoimisesti etsiä uutta kotipaikkaa. Tehtiin yksittäisiä tilakauppoja tai ostettiin yhteisesti suurempi maa-tila, jopa kartano, mikä sitten jaettiin ostajien kesken. Näin joutui Somerolla sijaitseva Kurin kartano joulukuussa 1940 pyhäjärveläisten omistajien haltuun.

Tilakauppa ja omistajat

Noitermaan seudun historiikin Vaellusvuodet -kirjassa on **Tauno Heikkonen** v. 1985 kertonut tuosta ajasta seuraavasti:

”Kesällä 1940 toi kansanedustaja **Matti Pärssinen** Alavudella asuville pyhäjärveläisille tiedon, että Somerolla olisi myytävänä **Artturi Arolan** perheyhtymän omistama Kurin kartano. Tieto levisi suusanallisesti ja heinäkuun lopulla Alavuden asemalla olevaan Kyntäjän kahvilaan koontui yli 20 tilan ostosta kiinnostunutta pyhäjärveläisääntä.

Toinen kokous oli samassa paikassa elokuussa -40 ja siinä valtuutettiin **Tuomas Tenkanen, Pekka Pulakka, Onni Iso-Pahkala, Eemil Ukkonen** ja **Tuomas Kaasalainen** katsomaan tilaa ja neuvottelemaan maanviljelysneuvos Arolan kanssa mahdollisesta tilan ostosta. Paikka kiinnostui ja kauppa kirjasi Artturi Arola Oy:n ja 19 pyhäjärveläisääntä kesken tehtiin joulukuussa 1940. Tilan kokonaispinta-ala oli 400 ha, josta viljeltyä maata oli 230 ha. Kauppahinta oli 3 milj. mk.

Uudet Kurin kartanon omistajat olivat Pyhäjärven eri kylistä, Noitermaan seudulta noin puolet.

Kiimajärvi: Veljekset Onni ja Arvi Iso-Pahkala, Albert Kaasalainen, Juho Kuronen, Eemil Lamppu, Tauno Heikkonen (Savimäki) ja Pekka Turusen perikunta.

Porsaanmäki: Laamasen perikunta, johon kuuluivat Torsti ja Tapani Laamanen sekä Emilia ja Matti Vesikko, Väinö Laamanen.

Noitermaa: Veljekset Eemil ja Armas Puranen, Pekka Pulakka.

Saapru: Tuomas Tenkanen, Yrjö Tenkanen, Juho Halonen, Samuli Talonpoika.

Musakanlahti: Toivo Kaasalainen, Tuomas Kaasalainen.

Kostermä: Janne Lepänen.

Lohijoki: Eemil Ukkonen.

10. päivä helmikuuta 1941 Kurissa oli huuto-kauppa, jossa Arola myi karjaa ja maatalousirtaimistoa. Uudet omistajat olivat huutokaupassa ja ostivat siitä lemmiä itselleen.

Helmikuun puolivälissä noin viikon sisällä suurin osa asukkaista saapui Kurin, loput muuttivat vapuun mennessä.”

Ensimmäinen kevät Kurin kartanon omistajina

Tilan rakennuksista löytyivät asunnot kaikille perheille. Päärakennuksessa asuivat Puraset, Tenkasen ja Iso-Pahkalat. Muita rakennuksia olivat leivintupa- ja navettatuparakennukset sekä sivumalla sijainneet muonamiesten asunnot, joilla oli hauskoja nimiä, kuten Pässinpää ja Saporomäki.

120 lehmän navetta oli toistaiseksi yhteinen, kullekin karjalle vain erotettiin oma osastonsa, pilttuunsa. Lehmien ruokkimisen ja lypsyn aikana navetassa oli kova puheenkalkatus, kun parikymmentä emäntää samanaikaisesti hoiti karjaansa.

Tilan jakotilaisuus oli merkittävä tapahtuma. Tästä on Tauno Heikkosella ollut hyvä muistikuva. Hän kertoo:

”Maaliskuun 30. päivä oli jakotilaisuus, jonka toimitti maanmittausinsinööri Kaasalainen Turusta. Kun isäni näi neuvoillaan häiritseivät jakomiestä, hänet suljettiin lukittuun huoneeseen, jossa hän sai rauhassa työskennellä. Ohjeena oli, että tilojen rajat menisivät teitten ja oijen mukaan, ei esimerkiksi saran poikki. Insinööri teki hyvää työtä ja uudet omistajat olivat jakoon tyytyväisiä, vain kahden suurimman tilan omistus oli ratkaistava arvalla.”

Keväällä kaadettiin metsästä runsaasti rakennuspuuta, jota yötä päivää ajettiin **Ällin** sahalle. Tavoitteena oli päästä mahdollisimman pian oman katon alle. Nopeana ja käsitään taitavana **Simo Puranen** sai ensimmäisenä itselleen oman saunarakennuksen. Varsinaisista asuinrakennuksista **Tuomas Kaasalaisen** talo tuli ensimmäisenä vesikattoon.

Muitakin taloja oli jo alkukesästä rakenteilla ja kaikilla taloa tarvitsevilla olivat rakennustarvikkeet valmiina. Omassa joukossa oli pystyvä kirvesmies, **Eemil Ukkonen**.

Toukokuun alkuun oli Kurin laajoilla pelloilla hevospari jos toinenkin, kun 19 isäntää samanaikaisesti muokkasi ja kylvi sarkojaan.

Tilan yhteisten asioiden hoitajana oli ensin Tuomas Tenkanen, mutta ennen toukokuun alkua tehtävään valittiin Pekka Pulakka. Hän saikin sitemmin leikkisän lisänimen, ”Kurin keisari”.

Jatkosodan alku ja Kurin kartanon myynti

Elämä ei mennyt niin kuin toivottiin. Oli taas suurten muutosten aika uudella asuinpaikalla alkaneiden elämässä. Tuota aikaa on muistellut sisareni **Aura Soronen**, o.s. **Pulakka**, näin:

”Juhannuksen alla -41 lähdimme **Tyine Purasen** kanssa uudelle kotiseudulle Somerolle. Isäni oli kirjoittanut: ”Tulkaa työtö kotiin. Nyt on työtä ja leipää itsellä eikä tarvitse olla vieras palveluksessa”. No, meidän olimme Tyinen kanssa valmiit lähtemään. Sanoimme itsemme irti keuruulaisesta **Leppäjärvien** talosta, jossa meidän oli ollut hyvä olla, ja lähetimme tavaramme rautateitse Jokioisten asemalle. Ostimme maantietä kartan, nousimme polkupyöriemme selkään ja aloimme polkea läpi Hämeen.

Matkalla poikkesimme tervehtimässä sukulaisia ja tuttuja, esimerkiksi **Mikko Purasella** Hämeenkyrön Kierikkalassa ja **Juho Pulakalla** Turkkilassa. Mouhijärvellä **Karttusella** viettimme pyhää ja kuuntelimme radion päiväuutisia. Tulipa uutinen: Saksa on julistanut sodan Neuvostoliitolle ja rintamalinja on pitkä alkaen Jäämereltä. Aavistelimme, että Suomikin kukaties joutuu sotaan. Kun sitten sivuutimme Punkalaitumen, näimme, että sinne oli koottu suuret joukot miehiä ja hevosia. Oli alka-

nut yleinen liikekannallepano. Kun saavuimme uuteen kotiin, Kurin, oli sieltä jo lähtenyt 22 miestä isäntämaahan kutsumina. Lähtiesään miehet olivat arvelleet, että heinäajan viipyvät, mutta jo elonkorjuuseen palaavat takaisin.”

Itselleni on jäänyt selkeä muistikuva tuolta ajalta. Kurin miehet olivat saaneet lähtökäskyn, mutta isällemme sitä ei tullut. Silloin hän lähti lujaa vauhtia pyörällä polkien Someron kirkolle pyrkiäkseen muiden mukaan. Siellä hänelle vastattiin, että ikä on liian korkea (s. 1894), ja että miehiä tarvitaan kotirintamallakin. Vanhempi veljeni, **Veikko Pulakka**, oli Kurista lähteneiden joukossa. Noitermaan seudun historiikin Taistelujen vuodet -kirjassa hän kertoo:

”17.6.1941 yleisessä liikekannallepanossa jouduin lounaishämäläiseen KrhK/JR 23:een. Lähes kaikki Someron Kurissa olleet reserviläiset joutuivat 5.D:n joukkoihin, johon myös JR 23 kuului. – Olin lähes koko sodan ajan Krh:n tulienjohtueen viestiryhmän johtajana. Sotilasarvoni oli alikersantti. Oman seudun miehiä oli joitakin samalla suunnalla. **Väinö Laamanen** oli lääkintäaliupseerina samassa rykmentissä, Tauno Heikkonen lääkintäkomppaniassa ja **Veikko Tenkanen** viestimiehenä samassa rykmentissä. Lomille pääsi poikamies joka neljäs kuukausi. Sitähän, loma, aina odotettiin. Ensimmäinen loman tulomatkani Syväriltä Somerolle joulukuussa 1941 kesti kaksi ja puoli vuorokautta.”

Kesästä 1941 Aura S. kertoo: ”Se oli kaunis ja aurinkoinen kesä. Se oli myös touhun kesä. Kaikki

työkuntoiset kurilaiset osallistuivat heinätoihin. Jokaisella olivat omat peltonsa, tasaiset kuin pöytälaute ja saviset. Meillä oli sarka punajuuria ja toinen porkkanaa, joten kitkemistä ja harventamista riitti. Monilla perheillä oli alkanut oman kodin rakentaminen, ja rakennustyömaalla oli naisilla ja lapsillakin tekemistä. Oli työtä ja leipää jokaisella kurilaisella, mutta rajalla taisteltiin.”

Tauno Heikkonen: ”Sotaan lähteneet Kurin miehet eivät päässeetkään viljankorjuun aikaan takaisin, kuten olivat arvelleet. Kesän -41 sadon Kurin peltoilta korjasivat naiset ja vanhemmat miehet, talvela he paalasivat heinätkin.”

Rintamalla käytiin taisteluja ja Kannas valloitettiin takaisin suomalaisille vaihe vaiheelta. Ensimmäiset pyhäjärveläiset siviilit tulivat takaisin kotiseudulle syyskuun 3. päivä -41. Samoihin aikoihin Kuristakin lähti nuoria naisia Pyhäjärvelle siivousryhmiin. He olivat Tyine Puranen, **Toini Turunen**, **Tyine Matikainen**, **Taimi Talonpoika**, **Aili Iso-Pahkala** ja **Aura Pulakka**.

Kurin asukkaiden keskuudessa oli jo voimakas kotiin pääsyn halu, mutta talvi elettiin vielä Kurissa. Kartanon uudet asukkaat olivat pääasiassa nuoria ja keski-ikäisiä perheitä, joilla oli paljon lapsia. Me kouluikäiset lapset kävimme kahden kilometrin päässä olevaa Lehtimäen koulua.

Syksyllä -41 tehtiin päätös Kurin kartanon myynnistä, sillä lähes kaikki olivat halukkaita palaamaan takaisin Karjalaan. Muistan isän kertoneen, että **Helvi Haloselle** myyntipäätös oli raskas. Hänen miehensä

Juho Halonen oli kaatunut sodan alkuvaiheessa ja perheessä oli pieniä lapsia.

Varoituskun myynnistä tuli. **Armas Puranen** on muistellut:

”Kun pyysin komppaniani päälliköltä lupaa lähteäkseni Kurin kartanon myyntikokoukseen, päällikkö antoi kyllä luvan, mutta samalla varoitteli, ettei kartanoa pitäisi myydä, kun sota on vielä kesken. Kaikki tahdoimme kuitenkin lähteä Karjalaan ja kartanon myynnistä ei ollut epäilystä.”

Tauno Heikkonen muistaa: ”Kartanon myynnistä neuvottelemaan valtuutettiin Pekka Pulakka ja emännät **Emilia Lamppu** ja **Helmi Heikkonen**. Myynti annettiin helsinkiläisen varatuomari **Veikko Vennamon** kiinteistötoimiston hoidettavaksi. Kun kolme kuukautta oli kulunut, eikä mainittu kiinteistötoimisto ollut löytänyt ostajaa, päätettiin itse huolehtia myynnistä. Keväällä 1942 Kuri sitten myytiin turkulaiselle apteekkari **Alaselle**. Kevättalvella alkoi pikkuhiljaa muutto Karjalaan. Vaunut oli varattu Jokioisten asemalle ja miehet pääsivät muuttolomille.”

Tänä keväänä noista tapahtumista on kulunut 70 vuotta. Elämä Kurin kartanossa oli lyhyt, mutta merkittävä vaihe näille perheille. Edesmenneen sukupolven elämänsuonaa arvostaan

ANNA-LIISA HEIKKILÄ

Lähteet:
Noitermaan seudun historiikki,
Vaellusvuodet, 1986
Taistelujen vuodet, 1992

Uuskirkkoiset ja pyhäjärvöiset muistelivat yhdessä: Evakkona Kiikassa

Helmikuun viimeisenä sunnuntaina Karjala-talolle kokoontui runsas joukko uusikirkkolaisia ja pyhäjärveläisiä muistelemaan evakkovaiheita talvisodan aikana.

Meitä yhdistää mm. se, että talvisodan sytyttyä keskeisenä paikkana, jonne uusikirkkolaisia ohjattiin turvaan, oli Satakunnassa Kiikka. Siitä tuli taasen jatkosodan jälkeen yksi pyhäjärveläisten sijoituskunnista, jonne talvisodan evakko-perheistä muutamat olivat jo silloin asettuneet pysyvästi asumaan.

Kun talvisota 30.11.1939 syttyi, uusikirkkolaiset jouutuivat hyvin nopealla varoitussajalla jättämään kotiseutunsa. Samoin kävi pyhäjärveläisille. Mukaan ei saanut ottaa kuin sen minä jaksoi kantaa. Määränpäästä ei ollut tietoa. Aluksi heitä nimitettiin pakolaisiksi, mitä he todellisuudessa olivatkin. Sittenkin enenevässä määrin tulivat käyttöön nimitykset siirtolainen ja evakko.

Pakolaisia kuljetettiin mm. tavarajunissa suuressa ahtaudessa. Näitä junia pysähtyi myös Kiikan asemalle. Rovasti **Eevertti Pärnänen** kertoo 28.8.1940: ”Joulukuun 3. p:nä, ensimmäisenä adventtisunnuntaina, oli Kiikan kirkkoherra juuri kerinnyt alttarilla esittää seurakunnalleen vasta hyväksytyn raamatunkäännöksen, kun ilmoitettiin, että ulkona on tuhatlukuinen pakolaisjoukko Uudeltakirkolta. Jumalanpalvelus oli keskeytettävä ja vilusta värisävä, kokonaan nälästä ja valvomisesta uupunut siirtoväki johdatettava kirkkoon lepäämään ja ravintoa saamaan.”

Uusikirkkolaisia oli tuossa Kiikkaan evakkoon vielä lisää, mutta kun taloihin ei mahtunut, heidät käännytettiin jatkamaan junalla matkaa Saloon.

Karjala-talon tilaisuudessa uusikirkkolaisten evakko-aikeita muisteli nykyään perniöläinen Uusikirkko-Seuran kunniapuheenjohtaja **Alpo Kakko**, jonka perhe myös päätyi talvisotaa pakoon evakoksi Kiikkaan. Kakko puhui uusikirkkolaisten edustajana aikoinaan myös tilaisuudessa, jolloin 24.6.1990 Kiikan hautausmaalla paljastettiin muistokivi rivihaudaan vuosina 1939-1949 haudatuille siirtolaisille. Puolet haudatuista eli 41 oli Kanneljärveltä ja 11 Uudeltakirkolta. Ilmeisesti 1940-luvun lopulla alueelle istutettiin riippupihlajia, surupuita. Kiikassa siirtolaisia on **Antti Heikkilän** mukaan haudattu myös 25 sankarihautaan ja muualle sukuhautoihin.

Uusikirkkolaisia, kuten kanneljärveläisiäkin, jäi jonkin verran asumaan Kiikka-

kaan sotien jälkeenkin. Kiikkaa ja siellä evakot tiloihin saottaneita perheitä muisteltiin tilaisuudessa lämmöllä. Muutamat siellä evakkona olleet pitävät vieläkin yhteyttä isäntäperheisiinsä Kiikkaan. **Toivo Hinkkanen** sai heiltä terveisiä viittäväksi Kiikkaan.

Pyhäkylä-seuran puheenjohtaja Toivo Hinkkasen mukaan myös joitain pyhäjärveläisiä perheitä päätyi talvisotaa pakoon evakoksi Kiikkaan. Niin kävi mm. hänen sukunsa **Ihalaisten** perheelle. Alavudelle pyhäjärveläisiä kerrotaan joulukuun alussa 1940 tulleen runsain joukoin, jopa 5000 pakolaisen verran. Tässä lehdessä on vuosien kuluessa paljon muisteltu tätä evakkoaikaa Alavudella, missä myös järjestettiin Pyhäjärvi-juhlat v. 1991. Alavudelle harva pyhäjärveläisperhe asettui sotien jälkeen. Sen sijaan, kun jatkosodan jälkeen tuli pysyvemmän asuinpaikan hakeminen ajankohtaiseksi, Kiikka ja sen lähikunnat määrättiin pyhäjärveläisten sijoituskunnaksi. Toivo Hinkkanen kertoi olevansa kokoamassa kirjaa, mihin on koottu myös muistoja hänen sukunsa evakkovuosista.

Alpo Kakon ja Toivo Hinkkasen puheenvuorot kirvoittivat vilkkaan keskustelun ja kysymysten tulvan. Mukaan tilaisuuteen oli tullut muitakin, joilla oli omakohtaisia muistoja talvisodan ajalta evakkona Kiikassa olemisesta. Todettiin, että vaikka Karjalassa pitäjät olivat kaukana toisistaan, Pyhäjärvi Laatokan rantapitäjä ja toisaalla Uusikirkko Suomenlahden rannalla, elämä kuljetti sota-aikana näitä ihmisiä samoille seuduille evakkoon. Uusikirkkolaisille Kiikassa evakkona olleille oli jäänyt enimmäkseen vain hyviä muistoja kiikkalaisista, vaikka Kiikasta ei pidempiaikaista asuinpaikkaa tullutkaan.

Karjalatalon Laatokka-saliin kokoontui tilaisuuteen viitisenkymmentä osallistujaa. Etualalla oikealla sisarukset Raili Huovila ja Kaarin Halonen.

Alpo Kakko Uusikirkko-seuran kunniapuheenjohtaja ja Maijaliisa Kalliomäki Pääkaupungin uusikirkkolaisten puheenjohtaja.

Useiden niin siellä jonkin aikaa asuneiden uusikirkkolaisten kuin Alavudella ja muualla talvisotaa paossa olleiden kohtaloksi tuli sotavuosina vaihtaa tilapäistä kotiaan muutamaan kertaan sotavuosina, ennen kuin 1940-luvun loppuvuosiin asettuivat uusille sijoilleen. Uusikirkkolaisista valtaosa asettui Salon ja Turun seudulle.

Runsaan yleisön, noin 50 henkeä, kerännyt tilaisuus onnistui yli meidän järjestä-

neiden pitäjäsurojen odotusten. Tilaisuus oli hyvä esimerkki Karjalan Liiton kolmivuotiskauden 2011-2013 teeman ”Karjalaiset yhdessä” toteuttamisesta. Teema korostaa jäsenten yhteistyön ja karjalaisen toiminnan yhteisöllisyyden arvoa ja merkitystä.

MAIJALIISA
KALLIOMÄKI

KAARINA
PÄRSSINEN

Pyhäjärveläisjuurisista tilaisuuteen osallistuneita Toivo Hinkkanen Sastamalan Kiikasta, Valto Pärssinen ja Eija Savolainen Helsingistä ja Kauko Hinkkanen Vantaalta. Kuvat: Kaarina Pärssinen.

Evakkovaellus 2012 Somerolla sunnuntaina 8. heinäkuuta

Evakkovaellus järjestetään tänä vuonna sunnuntaina 8.7. Somerolla. Vaelluksella eläydytään evakkoon lähdön tunnelmiin ja kävellään viiden kilometrin matka Somerniemen urheilukentältä Somerniemen torille.

Evakkovaellus on kunnianosoitus Suomen evakolle. Samalla se pysähdyttää miettimään, miltä tuntuu pakkolähtö omasta kodista. Someron vaellus on kuudes valtakunnallinen Evakkovaellus ja sen järjestää Someron Karjalaseura ry. yhdessä Evakkolapset ry:n ja paikallisten yhdistysten kanssa.

– Olen evakon lapsi ja karjalaisuus on verenperintöä. Sopeutuminen uusille asuinsijoille on uskomaton selviytymistarina, perustelee **Riitta Lehtinen** Someron Karjalaseurasta vaelluksen järjestämistä.

– Varjelus on ollut kaikessa mukana. Siirtolaisten mukana rikastui paikkakunnan elämä vaikean alun jälkeen. Hyväksymistä ei näytetty. Se kuitattiin hämärläisellä jäyhyydellä ja hiljaisella murahduksella, kuvailee Lehtinen asennoitumista.

Vaelluksen valmistelu on saanut hyvän vastaanoton Somerolla. Tapahtumaan odotetaan satoja vaeltaajia.

Evakkovaelluksen avaa tapahtuman suojelija valtioneuvos, evakkolapsi **Riitta Uosukainen** Somerniemen urheilukentällä sunnuntaina 8. heinäkuuta kello 11 järjestettävässä tilaisuudessa.

Vaelluksen viiden kilometrin reitti kulkee soratietä Somerniemen kesätorille, jossa on maksullinen kenttälounas. Vaellusreitillä varrella on kaksi taukopaikkaa, joissa on tarjolla vettä ja huikopalaa.

Vaellukseen osanottajien toivotaan pukeutuvan evakkoajan asuihin, mutta tapahtumaan voi tulla myös tämän päivän vaatteissa. Reitillä varrella on luvassa erilaisia evakkoajan tunnelmiin johdattavia tapahtumia.

Vaelluksen loputtua on kenttälounas Somerniemen kesätorilla. Sen jälkeen vaellus päättyy Somerniemen kirkolla kenttähartauteen, sillä kirkko oli sotavuosina evakoille turvan ja lohdun antaja, sillä kriisiapua ei ollut.

Autoilla ja busseilla tuleville on parkkipaikka Somerniemen kesätorilla opastetulla alueella. Sieltä on maksullinen kuljetus linja-autolla lähtöpaikalle.

Lisätietoja antavat Somerolla Riitta Lehtinen 0400 477 929 ja **Seppo Pyykkö** 040 502 7344 sekä Evakkolapsista **Anne Kuorsalo** 040 524 52 93. Vaellukseen osallistuvista ryhmistä toivotaan ennakkoilmoittautumista Riitalle tai Sepolle.

Majoitusta voi varata Härkälän kartano 050 570 6226, Lamminniemen Hyvinvointikeskus 02 779 90 ja Motelli Rantatupa 040 585 0600.

Vaelluksella ei sallita muita tunnuksia kuin Evakkovaellus.

Lähes 60 henkilöä osallistui talvisodan evakkoaikaa käsittelevään iltaan. Etualalla Martti Hilden, Tauno Siitama, Marjatta Hilden ja Sirkka Möykky Ylöjärven Karjalaisista ja Matti Haapanen Huittisista.

Talvisodan evakkoaikaa muisteltiin myös Huittisissa

Huittisten Karjalaseuran ja kansalaisopiston kotiseutupiirin toimesta järjestettiin 27.2. mielenkiintoinen keskustelutilaisuus Huittisissa.

Tilaisuuden avaaja, karjalaseuran puheenjohtaja **Heikki Kiiski** totesi avauspuheessaan yli 2000 kaukolalaisen muodostaneen huittislaisille käsitteen talvisodan evakot.

Heti sodan alettua toki Huittisiin muutti väkeä Uudeltakirkolta ja rajan pinnasta Joutsenosta, mutta heistä joutsenolaiset pääsivät heti rauhanteon jälkeen palaamaan kotiseudulleen, ja uusikirkkolaisten määrä jäi suhteellisen vähäiseksi.

Kaukolan väestä vanhukasia, sairaita ja lapsia siirtyi Huittisiin jo joulukuun 1939 aikana, mutta varsinainen muutto heidän osaltaan tapahtui vasta sodan päätyttyä.

Määräykset kuitenkin valtiovallan taholta muuttivat ja niinpä kaukolalaisienkin lopulliseksi sijoituspaikaksi tuli Siilinjärvi ympäristöineen. Tosin muuttoliiike ei vielä päässyt täyteen vauhtiinsa, kun alettiin jo odotella muuttoa takaisin Kaukolaan.

Kaukolan väki kirkkoherransa rovasti **Forssin** ja kanttori **Kiurun** avulla pystyttivät Huittisiin haudattujen pitäjäläisten kunniaksi loppukesällä 1941 muistomerkkin. Yli 50 pitäjäläistä kuoli lyhyen evakkovaiheen aikana Huittisissa.

Kaukolalaiset olivat varsin tyytyväisiä evakkoaikaansa Huittisissa. Siitä on omiaan kertomaan sekin, että jatkosodan evakkovaiheen alkaessa monet sadat kaukolalaiset tulivat tutulle paikkakunnalle Huittisiin. Uudet evakuointimääräykset siirsivät heidät kuitenkin Tampereen ympäristöön ja pyhäjärveläiset ja sakkolalaiset tulivat tilalle. Oman karjalaseuran perustamises-

sa Huittisiin 17.6.1945 oli kaukolalaisten osuus varsin huomattava, sillä johtokuntaan valituista jäsenistä peräti kahdeksan oli kaukolalaisia.

Illan aikana heijastettiin valkokankaalle useita talvisodan evakkovaiheen valokuvia ja karttoja. Todettiin, että Kaukolan pitäjän väkiluku ennen sotia oli reilut 4000. Peltoa oli pitäjässä lähes 6000 ha ja asuinrakennuksia yli 800, joista takaisinvaltauksen jälkeen todettiin 10 prosenttia vaurioituneeksi. Paluumuutto Huittisista alkoi **Urho Pessin** johtaman 169 henkilön siivous- ja työryhmän muutolla.

Kovasti on Huittisten keskustan katukuva muuttunut sitten vuoden 1940-41, totesi paikalla ollut yleisö. Tilaisuuteen osallistui talvisodan evakoiden jälkeläisiä Ylöjärveltä, Tampereen Teiskosta ja Ruovedeltä saakka. Huittisten ohella myös Keikyä ja Kokemäki asuttivat Kaukolan väkeä.

Illan aikana evakkovaiheen aikaiset evakkojen ja samanikäiset huittislaisten talojen lapset saivat aikaan mielenkiintoisen keskustelun. Vanhimmat sota-ajan lapset muistelivat koulunkäynnin alkua eri puolilla pitäjää sijainneissa kouluisa. Monet olivat täällä syntyneet ja valokuvista tutkittiin evakkoaikaa Huittisissa. Talvisodan aikaisista perheistä jäi Huittisiin **Toivo Haikosen, Einari Puputin, Poskiparran, Everin** ja kanttori Kiurun perheestä tytär opettaja **Hellin Kiuru**, joka sittemmin avioitui ja teki elämäntyönsä Suttilan koulun opettajana. Kotiseutumatkailun yhteyksissä huittislaisia oli jonkin verran osallistunut myös Kaukolaan suuntautuville matkoille.

Huittisten ja Teiskon Karjalaseurojen puheenjohtajat Heikki Kiiski ja Pertti Pessi ovat molemmat kuljetusalan yrittäjiä ja tuttuja jo ennestään.

Rouhiaisen veljekset tulivat tilaisuuteen Ruovedeltä saakka.

Mieliin painuva tilaisuus päättyi Ylöjärven Karjalaseuran puheenjohtaja **Martti Hildenin** esittä-

mään ”Minun maani” lauluun.

REINO ÄIKIÄ

Moottoripyörällä Romaniassa – takapenkkiäisen mietteitä matkalta

Eija Suomisella, o.s. **Pärssinen**, s. 1956, on isänsä puolelta vahvat juuret Vpl. Pyhäjärvellä. Eijan isä **Niilo Pärssinen** (1934-1998) oli syntynyt Vpl. Pyhäjärvellä Kahvenitsan kylässä **Aatu** ja **Maria Pärssisen** 10-lapsiseen perheeseen toiseksi nuorimpana.

Niilo ja **Sirpa**, o.s. **Kaakkomäki**, esikoisena Nokialla syntynyt Eija on lukion jälkeen suorittanut ammattikorkeakoulussa BBA PD tutkinnon ja sen jälkeen Helsingin Kauppakorkeakoulussa Professional Development -tutkinnon. Hänen työnantajansa on vuodesta 1984 ollut Nordea pankki, jonka pääkonttorissa Helsingin keskustassa hän toimii myyntijohtajana.

Moottoripyörämatkailu harrastuksena tuli Eijan elämään kymmenisen vuotta sitten hänen tutustuttuaan nykyiseen aviopuolisoonsa **Keijo Matiskaiseen**. Vuosittain alkukesästä tehty 4-5 viikon matka Keijon moottoripyörän kyydissä kahdestaan Eurooppaan, reitit yhdessä suunnitellen, on jo traditio.

He harrastavat myös talvisin omatoimimatkailua eksoottisiin maihin. Viimeksi maaliskuun alkupuolella päätynyt kolmiviikkoinen matka suuntautui Etelä-Amerikkaan Kolumbiaan.

Yhdestoista moottoripyörämatka on suunnitteilla Itä-Eurooppaan kesäkuun puolivälissä. Isänpuoleisilla juurillaan Karjalassa ei Eija toistaiseksi ole vielä käynyt.

KAARINA PÄRSSINEN

Ohessa Eija Suominen kertoo Romanian-matkasta viime kesältä. Juttu on aiemmin julkaistu TFMK:m Moottorituristi-lehdessä 1/2012.

Jo kymmenes **Tour de Europemme** – moottoripyöräillen Keski-Euroopassa – alkoi kesäkuun puolessavälissä. Takapenkkiäisenä tai leikkimielisesti ”yleisenä naisena” vastuuleni kuuluivat jälleen paperit, puhuminen ja pakkaus.

Pakkaamisen perusteita

Jotain olen kymmenessä vuodessa oppinut: koska reilun muovikassin kokoi- seen laukkuun on mahdollista viiden viikon vaatteet, varusteet ja muut naiselle tärkeät tarvikkeet, tarvitaan tarkkaa suunnittelua ja harkintaa, mitä ottaa, mitä jättää, mikä on tarpeellista mutta ei välttämätöntä, ja mikä taas on niin välttämätöntä, ettei ilman pärjää. Voi tuntua kummalliselta, mutta yksi välttämättömystarvikkeista on ehdottomasti nippuside. Niitä tarvitaan, mielellään kahta kassaa ja kahta väriä. Tällä reissulla nippusidettä tarvittiin miehen ajoasuun, josta vetoketjun lenksu katkesi. Nippuside korvasi sen hyvin. Jollakin aiemmallä reissulla nippusiteillä on kiinnitetty yhtä sun toista, mm. pois lennähtäneen ruuvin vuoksi lenksuva pleksi.

Vaatetuksessa on syytä varautua kaikkeen, sillä matkan aikana on lämmintä, kuumaa, kosteaa, kylmää, sateista ja polttavaa paahdetta sekä kaikkea tältä väliltä. Tällä reissulla lämpötila oli alimmillaan +4 ja

korkeimmillaan +35. Noin kuudennella matkallamme jätin kotiin pitkät kalsarit ja pitkähihaisen lämmittävän paidan – aiemmin en ollut niitä tarvinnut ja koska tilaa on niukalti, kaikki tarpeetomalta tuntuva jätetään kotiin. Vaikka kuinka yritämme miettiä reittimme sään mukaan – ja olemme kääntäneet ilmansuuntaakin moneen kertaan, niin juuri tuolla matkalla oli sateisempaa ja kylmempää kuin koskaan aikaisemmin. Sittemmin lämmittävä alusvaatekerta on kuulunut vakiovarustukseen.

Voi kuulostaa oudolta, mutta pitkät kalsarit kuuluvat myös – erityisesti – hellesäähän. Ne kun estävät kosteita, hikisiä säiä liimautumasta ajopuvun vuoriin. Myös tekniikka on kehittynyt 10 vuodessa huomasti: nykyisin käytän ns. Outlast-kerrastoa; se kun lämmittää tarvittaessa, viilentää tarvittaessa ja siirtää kosteutta ulompiin kerroksiin.

Mukaan tuohon reilun muovikassin kokoiseen laukkuun mahtuu pusakka tai takki, kolme, neljä t- tai pikeepaitaa, yksi hame, yhdet pitkät housut ja yhdet kengät. Olen oppinut, että värejä ei kannata olla monia ja nekin kannattaa valita huolella. Puhdas valkoinen ei ehkä ole paras valinta, sillä vaikka pesetämme pyykin pari kertaa matkan aikana, ei auta olla nirppanokka. Pienet tahrat eivät

Moottoripyörän takapenkillä matkustava Eija Suominen ei ole heti valmis uuteen Romanian matkaan kaoottisen liikennekulttuurin takia.

eivätkä saa haitata, mutta valkoisessa ne näkyvät helpommin. Läntit kannattaa arvioida: *lievä* tarkoittaa sitä, että asuste on hyvinkin käytökelpoinen, *lievää vaikeampi* läntti tarkoittaa arviointia siitä, voiko asustetta vielä käyttää vai joutaako se likapyykkipussiin. Arviointi perustuu siihen, missä kohdassa läntti sijaitsee ja kiinnittykö siihen enemmän oma vai ympäristön huomio. Selkeät värit, esimerkiksi musta, harmaa ja punainen sopivat yhteen hyvin ja ovat yhdistettävissä toinen toistensa kanssa.

Vankkurien valtakunta

Unkarin kaakkois-kulmasta Romaniaan on kuin saapuisi toiseen maailmaan. Ensimmäinen tunne oli kuin olisin tullut Kuubaan. Suhteellisen hyväkuntoisen tien varrella on pikkukylä nauhana. Ensimmäisen kylän kohdalla tulee vastaan hevosvankkuri, sitten toinen ja sitten kolmas. Huomaan, että jok'ainoalla "kuljettajalla" on kännykkä korvallaan. Seuraavaksi vastaan tulee vankkureillaan romani-perhe, naisväki värikkäissä vaatteissaan heilauttaa meille iloisesti. Hämmennyn, mihin oikein olenkaan tullut.

Olemme ensimmäisen yömmen Cluj Napocassa, Romanian 4. suurimmassa kaupungissa. Sen liepeillä toimii myös Nokian Saksasta muutama vuosi sinne siirtämä kännykkätehdas. Saamme huoneen keskustan liepeiltä Melody-hotellissa alle 40 euron hintaan. Harmittain, etten ottanut Presidenttiä-sviittiä, sillä se olisi maksanut vain 10 euroa enemmän. Moottoripyörän parkkeeraamisen suhteen on tulla ongelma: aivan hotellia vastapäätä on iso kirkko, jonka etuaukiolla on alkamassa rock-konsertti. Kirkon toisella

puolella on maksullinen iso parkkialue, jonne parkkeeraaminen kuitenkin askarruttaa. Hotellin henkilökunta tulee hätiin, avaa hotellin sisäänkäynnin pariovet ja kehottaa ajamaan pyörän sisään. Käyn katsomassa paikan, se on hotellin ravintolan aulassa. Kerron uutiset miehelle – ei muuta kuin sisään. Muutamia ravintolan asiakkaita kohottelevat kulmakarvojaan, kun mies ajaa pyörän aulaan ja pysäköi sen ravintolan oven eteen, kokolatiamatol-le.

Turistina Bukarestissa

Romania matkakohteena kiinnosti miestäni jo viime vuonna. Minua Romania moottoripyörällä jollain tapaa askarrutti ja pelotti ja samankaltaiset tunteet minulla on vieläkin. Asiasta kinasteltiin vielä matkalla, kun ja olipa jossain vaiheessa ajatuksena kääntyä takaisin huolettomampiin maisemiin. Olimme kuitenkin enää vajaan kahdensadan kilometrin päässä Bukarestista ja päätimme, että viettämme kolme, neljä päivää Bukarestissa ja päätämme sen jälkeen, jatkammeko edelleen Mustallemerele vai käännymmekö takaisin.

Majoitus löytyi aivan Bukarestin keskustasta – kävelymatkan päässä olivat hotellin meille esittelemästä kolmesta must-kohteesta kaksi: vanha kaupunki ja presidentin palatsi. Kolmanteen, patsas- ja rakennuspuistoon, pääsi kätevästi metrolla. Metrolla liikkuminen oli muutenkin kätevää ja edullista: päivän metrolippu maksoi vain vähän yli euron. Tuntui mukavalta, kun hotelli huomioi kesäkuun lopussa olleen syntymäpäiväni: illalla oveen koputettiin ja sisään tuotiin leivoksia, hedelmiä sekä hotellin johtajan syntymäpäivätervehdys.

Entisen presidentin Nicolae Ceaușescun rakennuttama palatsi Palatul Parlamentului on kruusattu, ruma, mauton ja kerta kaikkiaan häkellyttävän kokoinen. Siinä on pituutta ja leveyttä ja korkeutta ja huoneitakin yli 1000. Guinnessin ennätysten kirjan mukaan se on Pentagonin jälkeen toiseksi suurin rakennus maailmassa. Palatsin edustalla molemmien puolien on symmetrisesti rakennettuja kerrostaloja, liekö poliittinen eliitti asustanut niissä kommunistiaikana. Palatsin edestä lähtee suihkulähtein koristeltu bulevard Piata Unirii, josta näkymä palatsille on varsin vaikuttava.

Autoilua romanialaisittain

Bukarestin Vanha kaupunki on erilainen aiemmin näkemistäni. En suinkaan odottanut leipäonoja tai innokkaita valutanvaihtajia, mutta se mikä minut yllätti Vanhassa kaupungissa (samoin kuin muuallakin Bukarestissa) oli autot. Niitä on kaikkialla, ihan kaikkialla, parkkeerattuna miten kuten jalkakäytävillä, puistoihin, kauppojen ja kioskien eteen, mihin vain kuvitella saattaa.

Esimerkiksi juuri Vanhassa kaupungissa liikkuminen on osin hankalaa, koska parkkipaikkoja ei ole eikä aluetta ainakaan vielä ole rauhoitettu autoliikenteeltä. Jonkin verran tilannetta helpottavat katujen varsilla päivystävät pysäköintiohjaajat, jotka pitävät huolen siitä, että edes jonkinmoinen kuri pysäköinnissä säilyy.

Liikenne Bukarestissa ja muutenkin Romaniassa on kauheaa, kaoottista ja takapenkkiäisen mielestä pelottavaa. Mieheni, entinen ammattiautoilija, löysi liikennekäyttäytymisestä logiikan eli sen, että pitää roh-

Romulus ja Remus Romanian Brasovissa.

Constantan Casino on ollut Monacoa suosituimpia.

Maailman toiseksi suurin rakennus, Palatul Parlamentului.

keasti mennä mukaan virtaan, ei nöyristellä eikä pyydellä anteeksi.

Minun hermoni olivat riakaleina. Romanianaiset eivät kunnioita nopeusrajoituksia, ovat röyhkeitä ja käyttävät kaikki mahdolliset ja mahdottomilta tuntuvat ohitustilanteet hyväkseen. Torvi on käytössä ahkerasti. Erityisen röyhkeitä ovat pikkukylästä läpi ajavat rekkakuskit, jotka eivät kunnioita kylien yleensä 50 km nopeusrajoituksia, ajavat aivan edessä ajavan perään kiinni ja ohittavat torvea soittaen heti, kun vain tilaisuuden saavat.

Päätiet ovat kohtuullisessa kunnossa, mutta pienempien teiden kunto on huono, paikoin erittäin huono. Korjaustöitä on aloitettu, mutta syystä tai toisesta ne ovat jääneet kesken. Sateella kuopat täyttyvät vedestä, jolloin et edes näe, kuinka syvä kuoppa on. Pikkuteillä ajaminen vaatii sekä aikaa, kärsivällisyyttä että pujottelutaitoa.

Pikkuteiden varsilta löytyivät kuitenkin Romanian upeimmat maisemat. Maa on hyvin luonnonkaunis, vuoristoinen ja maastoltaan vaihteleva. Romanian vuoristotiet vetävät vertoja mille tahansa Alppialueen mutkateille, ja parhaimmillaan vuoristoteiden kuntokin on ihan hyvä.

Mustanmeren rannalla

Mustameri on varmasti yksi käymisen arvoisista kohteista. Me kävimme viihdyttävässä Constantassa. Constantan Casino on nykyisin suljettu ja odottaa varmaankin remonttia,

mutta sen – ei siis suinkaan Monte Carlon – kerrotaan aikoinaan olleen Euroopan eliitin kohtauspaikka.

Constantassa sattui yksi matkamme uhkaavista tilanteista. Olimme menossa päivälliselle, minä muutama askelen edellä, kun kolme miestä ympäröi mieheni. Yksi sanoi olevansa poliisi ja kysyi passejamme. Hän näytti epämääräistä korttia, jonka kuitenkin nopeasti sujautti taskuunsa, kun mieheni halusi katsoa sitä tarkemmin. Miehet yrittivät syyttää meitä kokaiini-kaupasta(!), mutta mieheni huusi minua, jolloin metelin hälyttämänä miehet häipyivät ja me puolestamme sujahdimme onneksi kohdalla olleeseen ravintolaan. Jälkeenpäin ajattelin, että jos tuo mies oli poliisi, niin minä olen Romanian kuningatar.

Horoskooppi Aamu-TV:ssä toistui useaan kertaan aamun aikana aina uutisten yhteydessä ja useammalla kuin yhdellä kanavalla – se ei kai sitten ollutkaan vitsi.

Mitä muuta jäi mieleen Romaniasta? Karpaatit, lammas- ja lehmipaimenet sauvoineen, laventelikimpuja kaupittelevat mummot, kulkukoirat, ja se, että useimmiten ihmiset olivat paikasta riippumatta erittäin ystävällisiä. Englannilla pärjää Romaniassa hyvin, sillä ainakin hotelleissa ja ravintoloissa nuorempi väki osaa englantia ja vanhempi saksaa. Bukarestissa on paljon huonokuntoisia mutta erittäin kauniita, ennen sotia rakennettuja taloja – mutta myös kerrostalolähiöitä, jotka molemmat odottavat korjaamistaan.

Menisinkö Romaniaan uudestaan? Kyllä, mutta en moottoripyörällä, kaoottisen liikenteen vuoksi. Romania kuitenkin varmasti kehittyä, myös liikennekulttuurin suhteen, joten jo muutaman vuoden kuluttua saatan olla aivan toista mieltä.

EIJA SUOMINEN
Pannarin
takapenkkiäinen
jo 11. vuotta

Liikennepoliisi Bukarestissa.

Säätiön hallinnossa 40 vuotta: muistikuvia matkan varrelta

Tänä vuonna tulee todella kuluneeksi 40 vuotta toiminnastani Vpl. Pyhäjärvi-säätiön hallituksessa. Tältä ajalta on lukuisia muistoja, hauskoja, haikeita ja surullisiaakin. Seuraavassa muutamia lyhyitä muistikuvia tästä ajasta.

Tulin valituksi Pyhän-Säätiön hallitukseen ensin varajäseneksi 1972 ja vakituiseksi 1975. Kaikki silloiset säätiön hallintohenkilöt, niin hallituksen kuin hallintoneuvoston, olivat syntyneet Pyhäjärvellä ja kaikilla oli oma-kohtaiset konkreettiset muistot Pyhäjärvestä.

Ja kun puheenjohtaja **Emil Hinkkanen** totesi usein kokouksessa lehden logotunnuksen mukaisesti. ”Olemme *Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja*”, tuntui, että se tunne oli ihan käsin kosketeltavissa läsnä.

Suunnilleen samaan aikaan valittiin säätiön asiamieheksi **Reino Äikiä** ja myöhemmin **Juhani Forsberg** hallintoon. Kaikki kolme olemme viimeiset Pyhäjärvellä syntyneet säätiön hallinnossa. Syntymävuosi oli talvisotavuosi.

Parin vuoden kuluttua valinnastani jouduin juhlatuimikunnan puheenjohtajana järjestämään Pyhäjärvi-juhlat ensi kertaa uudella pakkakunnalla Nokialla. Sen jälkeen, puheenjohtajan tarkat ohjeet mielessä, olin myöhemmin säätiön

edustajana useissa Pyhäjärvi-juhlien juhlatuimikunnissa kertomassa siitä, mitä kaikkea juhlien järjestäjien tulee ottaa huomioon.

Säätiön omat juhlat ja monet hankkeet, **Impi Wiikan** Pyhäjärven historian uusintapainokset, alttaritalun restaurointi, uuden Pyhäjärvi-kirjan painatus, kansallispuvun tutkimusprojekti, satojen valokuvien näyttelyt museolla ja monet muut asiat teettivät hallituksessa mielekästä työtä. Tunsin olevani etuoikeutettu saadessani tehdä yhdessä toisten kanssa arvostamaani pyhäjärveläistä kulttuurityötä.

Vuosi 1985 oli Pyhäjärvi-lehdelle valitettava asia. Lehden päätoimittajana toiminut **Kauko Hämäläinen** ja puoliso, toimitussihteeri **Eeva Hämäläinen**, jättivät lehden toimittamisen. Kauko oli sairastunut vakavasti.

Toimitusneuvosto valitsi kiireesti väliaikaisen toimituskunnan **Erkki Pärssisen**, Reino Äikiän ja Salme Rintalan lehden toimittajiksi. Lehdelle haettiin useilla ilmoituksilla uutta päätoimittajaa, mutta laihoi tuloksiin. Ja kun ketään ei saatu, niin me kolmikkona hoidimme toimitustyötä vuoteen 2007.

Aluksi meillä ei ollut lehdelle mitään erikoista toimintasuunnitelmaa, mutta lukijoille se tuntui olevan

Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen kokous Huittisissa 1970-luvulla, vas. Salme Rintala, Reino Äikiä, Eeva Hämäläinen, Toivo Hinkkanen, Matti Ukkonen, Erkki Pärssinen, Kaarle Viika ja Eemil Hinkkanen. Kuva: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikista.

sitäkin selvempi. Kuten esim. ”lehden linja ei saa missään nimessä muuttua.” Joissakin asioissa tuli kyllä heti muutosta. Pyhäjärveläiset ovat ahkeria ja taitavia kirjoittajia ja olisivat mielellään kirjoittaneet asioista lehteenkin, mutta lehdessä ei ollut aikaisemmin oikein tilaa.

Me uudet toimittajat varmaan pelkäsimme, ettei lehti täyty ja ilomieliin rohkaisimme kirjoittamaan, olihan tämä meidän pyhäjärveläisten yhteinen lehti. Ja lehti, jossa julkaistaan niin muistokirjoituksia, syntymäpäiviä, evakkotarinoita ja muita merkittäviä asioita

tavallisten pyhäjärveläisten elämästä. Juttuja tuli todella runsaasti.

Säätiön hallinnossa oli lehtialan ammattilaisiakin ja ainakin minä sain heiltä arvokasta käytännön opetusta lehtityöstä. Maisteri **Reino O. Kukko**, entinen Uuden Suomen toimittaja, kirjoitti joka lehteen pakinoita, kolumneja sekä henkilöhaastatteluja ja siinä sivussa antoi neuvoja.

Kaarle Viikan äkillinen poismeno 79-vuotiaana oli todella surullinen asia. Ikä ei missään nimessä ollut hänen eikä muidenkaan konkareiden kohdalla rasite, vaan heidän valtaisa tie-

tomääränsä Pyhäjärvestä oli arvokas apu lehtityössä. Niin **Toivo Hinkkasen**, **Mauri Vanhasen** kuin **Erkki Pärssisen** kohdalla.

Olimme todella innostuneita lehden teosta, vaikka se melkein vei kaiken vapaa-ajan. Kaikkihan olimme päivätyössä muualla. Lukijoilta oli tullut joistakin asioista jopa myönteistä palautetta ja sekin tietysti lämmitti mieltä. Lehden tilauslevikki oli myös hienoisesti noussut. Ja iloa tuotti, että saimme palkankorotuksen. Olimme tehneet muutaman vuoden lehteä ilman korvausta. **Eino Kukko** hallintoneuvoston

kokouksessa, kun oli ensin kiitellyt lehteä, ilmoitti ettei ketään voi pitää työssä ilman palkkaa. Niin saimme pienen korvauksen kuukaudessa.

Henkilöiden ja varsinkin ikäihmisten persoonalliset haastattelut ja yhteistyö avustajien kanssa oli tosi mielenkiintoisaa ja hauskaa. Pyhäjärven kylät ja ihmiset tulivat tutuiksi. Reino Äikiä joskus totesikin, että tämä lehtityössä mukanaolo oli todellinen pyhäjärveläisyyden korkeakoulu. Paljon saatiin tehokasta tuntumaa pyhäjärveläiseen elämään.

Itärajan aukeamisen myötä lehteen tuli uusia asioita. Lehden sivut täyttyivät matkakertomuksista ja nuortenkin kokemuksia Karjalasta. Säätiöllekin tuli uusia kuvia. Tapasimme venäläisiä päättäjiä niin Pyhäjärvellä kuin Suomessa. Samoin monenlaiset työprojektit kohdistettiin entiselle kotiseudulle. Käkisalmen kaupunginjohtaja vieraili vaimonsa kanssa luonani Nokialla. Heidät vein tervehtimään entistä Laatokan kalastajaa **Emma Paasoa** vanhainkodissa.

Tästä ja muista tapahtumista olen säätiössä oloajaltani pitänyt pientä muistikirjaa ja tulen kirjoittamaan niistä pieninä paloina myöhemmin lehteemme.

SALME RINTALA

Karjalan Liiton seminaarissa todettiin:

Pitäjälehtien haasteet yhteisiä - 26 erilaista julkaisua ilmestyy

Kerran vuodessa Karjalan Liitto kutsuu koolle pitäjäläisiä sukuseuralehtien edustajia kouluttautumaan ja pohittamaan ajankohtaisia haasteita. Helmikuun alussa pidetty tilaisuus keräsi 15 osallistujaa päätoimittajia, kustantajien edustajia ja lehtiä avustavia kirjoittajia vilkkaasti keskustelleeseen seminaariin Karjala-talolle.

Lehtiä luovutetun alueen pitäjäyhteisöissä ilmestyy 26 eri muotoista ja näköistä. Ilmestymiskerroiltaan suppeimmillaan on kyse kerran vuodessa tulevasta julkaisusta, kuten Seiskarilainen. Tiheimmin ilmestyy Kurkijokelainen, joka tulee kahdesti kuukaudessa. Vpl. Pyhäjärvi-lehden 12 numeroa vuodessa on yksi vahvimmista. Lisäksi muutamia sukuseurat julkaisevat lehtiä tai säännöllisesti ilmestyviä tiedotteita. Haasteet ovat silti hyvin samankaltaisia.

Toimittaja **Anni Valtonen**, Kehitysyhteistyön palveluskeskuksen (KEPA) julkaiseman Maailman kuva-lehden toimituspäällikkö, jakoi meille pitkän ja monipuolisen toimittajauransa kokemuksia. Jaakkimalaiskäkisalmelaisjuuriselta Val-

toselta saatiin runsaasti kehuja karjalaisten pitäjälehtien sitkeästä elossa pysymisestä ilmestymistaistelussa. Hän antoi myös suoraa palautetta ennakkoon saamiensa juttujen sisällöstä ja lehtien taitosta.

Yleishyödyllisten yhteisöjen lehtien verotuksen erityiskysymyksiä selvitti kaksi juristia, **Katariina Pöyhö-**

nen ja **Marko Ojala**.

KL:n näkemyksiä ja uudistuksia valottivat toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg** ja tiedottajat **Saija Peltas** ja **Mervi Piipponen**.

KAARINA PÄRSSINEN

Seminaarissa infoa antoivat Karjalan Liiton Mervi Piipponen (vas.) ja Satu Hallenberg sekä kouluttajana toiminut Anni Valtonen. Kuvat: Kaarina Pärssinen.

Pitäjälehtien edustajina seminaariin osallistuivat mm. Raudun Markku Paksu, Pyhäjärven Pirjo Kiiala, Jaakkiman Irma Sinerkari ja Johanneksen Liisa Katajainen.

Pyhäjärvi-lehden toimitusneuvosto tutustumassa tammikuun 1985 lehden valmistukseen taittopöydän äärellä. Nykyisin lehden kokoa omalla tietokoneellaan päätoimittaja, joka lähettää lehden painovalmiina pdf-tiedostona kirjapainoon. Kuva: Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikista.

Kuka on perintökaapin tekijä?

Myin vuosi sitten Urjalassa, aikoinaan tätini **Helena**, o.s. **Henttonen**, ja **Juho Kaasalaisen** omistaman pien-tilan. Pyysin vävyäni kuljettamaan pois siellä olevaa kauppaan kuulumatonta irtainta. Siihen kuului mm. liinavaatelaatikosto.

Laatikosto on yksinkertainen ja vaatimattoman näköinen, mutta siitä selvästi näki, että se on puusepän tekemä. Havaitsimme, että tekijä oli signeerannut laatikoston takaseinän sisä- ja ulkopintaan nimensä ja valmistuspäivämäärän ja -paikan.

Laatikosto on valmistunut Matiskalassa 24.04.1934. Tekijän taidokasta nimikirjoitusta en ole tunnistanut. Lisäksi siellä on tilaajan nimi; Juho Kaasalainen Konnitsa.

Laatikosto on tehnyt kaksi evakkomatkaa ja säilynyt ehjänä. Olisi mielenkiintoista tietää, kuka on ko. huonekalun valmistanut.

Tätini oli **Vilppo Hentosen** tytär Yläjärven Ryhmäkylästä.

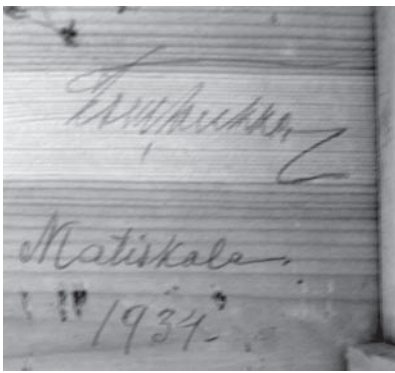
Juho Kaasalaisen sukulaisista tiedän vain **Työne Lehikoisen** olleen hänen sisarensa.

Lisätietoja voi kysellä:

VILJO PAAJANEN
Kaskenkatu 7A, Forssa
paaville@wippies.fi
p.0400475708

Löytyykö tietoa tämän kaapin tekijästä?

Porissan poika saarnastuolissa

Kun kohtalo miestä kuljettaa, niin viisaudessaan se viskasi näitten rivien kyhääjän 1960:n tienoilla kesälomien ajaksi Savonmaahan Rasvangan ranta-asukiksi. Siellä luulin olevani pyhäjärveläistäustoineni jotain ainutlaatuista, olkoonkin että laatu voi jättää toivomisen varaa.

Vaan miten ollakaan, kun nuorin poikani joitain vuosia sitten sai hankituksi mökkinen viereisen Iloharjun tilan talouskeskuksen kesäpaikaksi ja kohensi talon keittiötä, niin siitä poistettu tiskipöytä-rakennelma lähetti terveisiä Pyhäjärveltä. Kaapin selkäpuolella oli osoitelappu ”**Eemil Savolainen**, Vpl Pyhäjärvi, Pyhäkylä”. Tielammin Savolaisiin kuulunut Eemeli oli jonkin aikaa asunut Ter-vossa omistaen Kuivaniemen kylässä luonnonkauniin Iloharjun tilan. Siinä oli alun toistakymmentä hehtaaria metsää, hieman peltoa ja Rasvangan rantaa joitain satoja metrejä. Savolaisten siirryttyä Lahteen he myivät Iloharjun 1960-luvun puolivälissä. Maat ovat nyt monella eri omistajalla.

Sieltä Iloharjun kauniilta mäeltä oli varmaan Eemeli Maikkeineen katsellut lah-delle, minkä poukamiin ja ruohikkoihin appiukkoni, monen pyhäjärveläissyntyisen hyvin tuntema Lautta-kylän yhteiskoulun lehtori

Erkki Nuutinen loma-aikoinaan joka iltapäivä laski kalaverkkojaan. Kun minä vuorollani pääsin näistä maisemista nauttimaan, osallistuin usein tuohon kesämökkiläiselle soveltuvaan riistävään elinkeinon soutu-miehenä.

Yhtenä kauniina päivänä innostuttiin imitoimaan arkkipiispa **Martti Simojokea**. Luonteenomaisesti ärrää sorauttaen hän oli opettanut, kuinka nuorisoo katsoo kauas tulevaisuuteen. Appiukko tuumi Martin nöyristelevän nuorisoo eikä pitänyt siitä. Oli hilpeää, laskettiin upouusi lahna-verkko hyvin toivein. Meidän kävi kuten teologian ylioppilaiden, jotka menivät kirkkohistorian professori **Aarno Maliniemeltä** kysymään tenttinsä tulosta. Maliniemi kysyi, olivatko tenttijät rukoilleet onnistumisen puolesta. Kysymyksen yllättämät tiedustelijat vastasivat hieman änkytel-len tieteenkin myöntävästi, jolloin professori totesi: ”Teidän rukoustanne ei ole kuultu”. He saivat reput emmekä me saaneet lahnoja. Eihän se ollut mahdollista, kun verkko oli kadonnut.

No, tuumin apelleni, että se nyt oli palkka siitä, kun irtvittiin arkkipiispaa. Arvelimme, että verkon vohkiminen oli riittävä sakko. Turha luulo. Vuosien pääs-

tä Kullaan seurakunta täytti 200 vuotta. Sieltä toivottiin minua vuosijuhlan esitelmän pitäjäksi, kun olin tutkiskellut entistä Ulvilan suurpitäjää, josta Kulla on osa. Esitelmästä ei voinut kieltäytyä.

Tuli sitten pitopäivä. Edessä odotti joukko pieniä yllätyksiä. Tilaisuus järjestettäisiin kirkossa. Mikäpä siinä, paikka kuin paikka. Niin sitä luulisi, vaan kun kylmiltään joutuu kiipeämään saarnastuoliin, niin mieluummin menisi muualle. Salaviisaat satakunta-laiset eivät vähääkään vihjanneet järjestelyistään: olivat tietysti halunneet nähdä, miten kestäisin heidän virittämänsä koettelemuksen. Mutta hallitsin ilmeeni, kuten olen oppinut viiden pennin pokeriseurassa tekemään. Kun totesin, että alhaalla istuva seurakunta näytti virkeältä ja hyvinkin pysyisi valveilla saarnan ajan, olin mahdollittoman tyytyväinen, kun en ollut sirotellut tekstiin heidän omiaisia puujalkakompiani.

Olisi nyt luullut, että olin ihan kylliksi kärsinyt arkkipiispan imitoimisesta. Vielä mitä. Historiahartauden jälkeen seurakunta tarjosi kahvit. En saanut valita paikkaani vapaasti, vaan jouduin havaitsemaan saarpuneeni kirkollisen vaelluksen huipulle. Istuin pääpöydässä, ja kuka muu-

kaan olisi istunut vieressäni kuin arkkipiispa Simojoki.

Siihen nähden, miten usein olen hammastellut kappalaisia ja kirkkoherroja ilman mitään seuraamuksia, joudun päättelemään, että tämänlaatuiset rikeskot noudattavat kirkollista hierarkiaa. Minua sakotettiin koko kahviajan. Simojoki oli komea kookas mies, minä tällainen vähän aidantakuinen. Hän oli erinomaisen sympaattinen, keskusteli vilkkaasti ja asiantuntevasti, ja kun hän puhellessa kääntyi minuun päin, hänen suuri piispanristinsä killui lähes nenäni edessä. Ei koitunut bonuspisteitä edes siitä, että olin joutunut opiskelijana luopumaan asunnostani erään toisen piispan pojan takia.

Joillekin opiskelijapolville kerroin kokemuksistani varoittavana esimerkkinä, kun he asettelivat kopiopapereita paikalleen saadakseen muistiinpanot myös luennolta pinnaaville kaverilleen. Ei heiltä juuri irronnut myötätuntoa, mutta ehkä joku otti opikseen. Joitain vuosia myöhemmin kesäpaikan ruokakaupan kassajonossa minua tervehti nuori mies, esittäytyi ja laushti: ”En minä niistä luennoista mitään muista, mutta aika hyvin ne kohdat, joita tuskin oli luntassa”.

ERKKI LEHTINEN

Lähde mukaan pitäjäesittelijäksi Lahteen kesäjuhlille

Karjalaiset Kesäjuhlat Lahdessa 15.-17.6.2012 kaipaavat reippaasti lisää talkoolaisia. Heitä tarvitaan moneen kohteeseen. Kesäjuhlilla on entiseen tapaan lauantaina ja sunnuntaina 16.6.-17.6. avoinna luovutetun alueen pitäjiä esittelevä infopiste. Siihen infopisteeseen tarvitaan henkilöitä vastaamaan kävijöiden kysymyksiin, opastamaan heitä ja antamaan heille neuvoja ja vinkkejä.

Nyt kutsumme mukaan myös Vpl. Pyhäjärveä tuntevia, pyhäjärveläisjuurisia ja heidän jälkeläisiään. Infopisteessä ovat mukana myös sukuseurat ja pitäjälehdet.

Esittelijäksi tulevan pitää osata etsiä netistä perustietoa pitäjästä tai hänellä tulee muuten olla laajalti tietoa luovutetun alueen pitäjistä. Toiveena on, että kaikki esittelijät pystyvät opastamaan muidenkin kuin oman pitäjänsä asioista kiinnostuneita kävijöitä. Esittelijän tulee osata opastaa kyselijä tiedon lähteille sekä vinkata joitain tahoja, josta saa lisätietoa kuten ao. pitäjän nettisivut, Karjalan kartat ym. Pitää myös osata neuvoa ottamaan yhteyttä pitäjäseuraan, paikalliseen pitäjäkerhoon, jos sellainen on, tai pitäjää tunteviin henkilöön. Ei saa sanoa töksäyttää, että ”en tiedä mitään asiasta”. Työvuorot järjestetään muutaman tunnin jaksoissa. Esittelijöiden käytössä on tietokoneet.

Pitäjiä esittelevään infopisteeseen haluavat ottakaa yhteyttä Karjalan Liittoon Mervi Piipposen p. 09-7288 1714 ja 040- 583 9295 mervi.piipponen@karjalanliitto.fi tai Vpl. Pyhäjärvi-seuraan Kaarina Pärssinen puh. 040-519 3036. kaarinaparssinen@gmail.com

Tervetuloa mukavaan joukkoomme!

KAARINA PÄRSSINEN

Kevätretki Hämeeseen

Tänä keväänä Vpl. Pyhäjärvi-seura retkeilee yhteistyössä Kurkijoki-seuran kanssa Hämeeseen. Matkalle lähdetään Talma-Bussin linja-autolla lauantaina 12.05.2012 klo 8.00 Helsingistä samasta paikasta kuin viime vuonna: Rautatieaseman Eliel-aukion laidassa sijaitsevan Holiday Inn Helsinki City Center hotellin takana olevalta linja-autojen turistipysäkiltä. Mukaan voi halutessaan liittyä jo Talma-bussin tuloreitiltä Hyrylästä ja paluu Helsinkiin on n. klo 18.-18.30.

Ensimmäinen kohteemme on Suomen Tykistömuseo Hämeenlinnassa. Nautimme perille saavuttuamme tulo-kahvit Sotilaskotiperinneyhdistyksen ylläpitämässä Café Katrissa museon yhteydessä. Museon opastuskierroksen jälkeen katselemme multimediaesitykset Talvisodasta (40 min) ja järeystävän kuvauksen kaikkien aikojen taistelusta ja Suomen kohtalonhetkistä Tali-Ihantalassa (25 min).

Rönnvikin viinitila Pälkäneen Laitikkalassa, idyllisessä hämäläisessä maalaismaisemassa, on seuraava kohteemme. Kamreeri Schrey rakennutti Rönnvikin päärakennuksen Ilmoilanselän rannalle 1800-luvun alkupuolella.

Nautimme perille päästyämme runsaan Kamreerin herkkulounaan (kylmäsavukirjohiruusukkeita, kinkkupastasalaattia, vihersalaattia, marinoituja valkosipulinkynsiä, juustotäytteistä lihamurekettä metsäsienikastikkeella, perunoita ja uunijuureksia). Jälkiruuaksi maistellaan Heikkilän tilan pitojuustoa mustaherukkahillon kera, kahvia ja tilkan tilan viiniä. Lounaan jälkeen opastettu kierros viinitilalla ja mahdollisuus ostoksiin tilan myymälässä.

Paluumatkalla pysähdymme tutustumaan oppaan kera vielä Suomen Lasimuseoon Riihimäellä. Historiallisen perusnäyttelyn lisäksi nähdään museon suuressa salissa Düsseldorfin taidemuseon kokoama näyttely saksalaisesta lasimuotoilusta. Lasimuseon kahvilassa voi halutessaan poiketa omakustanteisesti nauttimassa kahvit tai virvokkeita.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset kevätretkelle Hämeeseen viimeistään su 29.4.12 mennessä: Kaarina Pärssinen p. 040-519 3036, kaarinaparssinen@gmail.com tai Kaisa-Liisa Korhonen p. 050-590 5433, kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Hintaan seuran jäsenille ja perheenjäsenille 45 eur/ osallistujia ja muille 55 eur. Siihen sisältyvät linja-autokuljetukset, pääsyliput ja opastukset kaikissa kohteissa, tulokahvit sämpylöineen Café Katrissa Tykistömuseossa sekä lounas Rönnvikin viinitilalla.

Matkan hinta maksetaan etukäteen 30.04.2012 mennessä Vpl. Pyhäjärvi-seuran tilille Nordea 127130-255715. Tervetuloa sisältörikkaalle retkelle Hämeeseen toivottavat

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Kurkijoki-Seura ry

Maria ja Juho Pakarisen suku suksilla laskiaissunnuntaina Laukulassa

Sunnuntaina 19.2. melkoisen vaativassa lumimyräkässä vietettiin sukumme talvipäiviä **Jorma** ja **Lea Pakarisen** mäellä Tyrvään Stormissa.

Ohjelmassa oli hallituksen kokous ja ennenkaikkea uljas ja leikkimielinen Pyhäjärven Kaiun hengessä toteutettu hiihtospektaakeli.

Ensimmäisessä kokousasioiden pariin; päätimme lähteä Pyhäjärvelle kuuntelemaan käen kukuntaa 28.6.-30.6.2012. Jos suvun keskuudesta emme saa busia täyteen, niin ilmoitamme matkasta myös muille Pyhäjärvi-lehdessä kevään mittaan.

Kesän sukujuhlien ajan kohta tarkentui 4. tai 5.8. pidettäväksi, ja suvun kirjan valmistuminen suunniteltiin talvelle 2013.

Jorma oli tehnyt moottorikelkalla mielenkiintoisen ja profiililtaan vaihtelevan ladun suvun entisille pelto-vainioille. Lähtö ja maali-lue oli selkeästi merkitty, samoin kuin koko kilpailu. Katsomo ja ravintolatilat oli ulkoilmahengkeen sopivat ja tarjoilussa oli sekä kuumaa virvoketta, että

Päivän isäntä Jorma Pakarinen valmiina lähtöön, lähetäjänä Esko Pakarinen ja aikaa ottamassa Kari Pakarinen. Kuva: Tarja Järvinen.

ehtaa makkaraa. Doppingia ei tietävästi kenenkään nähty käyttäneen ainakaan suorituspäivänä.

Eri sarjoihin löytyi sopivasti osallistujia ja voidaan todeta, että jokainen lähtijä perille saapuessaan voitti sarjansa. Ehdoton laukunkku oli tälläkin kertaa

itse Jorma Pakarinen, ja varsinaista titaani taistoa nähtiin M52 ja M48 sarjassa; siinä oli Järvis-hiihtojen henkeä, kun pikkuveli **Kari-Matti** voitti sukuseuran pressan reilulla rinnalla.

Nuorempaa polvea edustivat mm. **Jarmo Jamppa Pakarinen** ja suo-

raan Varalan liikuntaopistosta saapunut neiti **Minna Järvinen**, joka tätinsä lainasuksilla näytti menemisen meininkiä.

Reportterina suvun hallituksen puheenjohtaja

OLLI-PEKKA JÄRVINEN

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040. Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti

tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi! Tilaushinta edelleen vain 30 euroa/vuosikerta, lehti ilmestyy kerran kuukaudessa. Soita p. 040 730 2622. Muista myös ilmoittaa osoitteenmuutoksestasi.

PYHÄJÄRVI-TUOTTEITA LAHJAKSI JA OMAAN KÄYTTÖÖN

Vaakunapaitoja edullisesti esim. lahjaksi ja asukseksi yhteisiin tilaisuuksiin juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita! Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinarparssinen@gmail.com ja Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy joko valkoisena tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL. Kappalehintaa edelleen vain 12 eur/kpl, jos tilaat 10 kpl saat ne yhteishintaan 100 eur. **Dokumenttielokuva** Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, VALMIINA LISÄPAINOS DVD-versiosta, hinta entinen 20 eur. **Seuran 50-vuotishistoriikki** (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Postitettaviin lähetysiin lisätään postituskulut, myös Karjalatalolta noutamisesta voitte sopia.

VPL. PYHÄJÄRVI-SEURA RY.

Karjalanmatkoja 2012

6.-9.4. Viipuri, Pyhäjärvi, Pietari
16.-20.5. Petroskoi, Karhunmäen bunkkeri, Kivatsinputous, Poventsankanava,
25.-28.5. Viipuri, Pyhäjärvi
30.5.-2.6. Pyhäjärvi
21.-24.6. Viipuri, Pyhäjärvi, Valamo (Juhannusmatka)
5.-9.7. Vartius, Vienankemi, Solovetskin luostari
26.7.-29.7. Viipuri, Pyhäjärvi, Konevitsa
10.-13.8. Viipuri, Pyhäjärvi, Valamo

Tiedustelut:

Heli Salminen, puh.050-5671586
Olli Lönnberg, puh. 02-8652110

PYHÄJÄRVI-tuotteita

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki**. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunniteltu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunniteltu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 42 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historia-osuus entisestä kotipitäjästämmekin sekä murrenasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Tilaukset säätiön asiamies**
Pirjo Kiiala puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon huhtikuun tarinatuokio on ke 4.4.2012 klo 13.30 Koulukatu 12 Tampere. Kevätretkiasiaa, arpajaiset. Tervetuloa!

Lahden Seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokous pidetään torstaina 12.04.2012 Lahdessa Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksikatu 17, klo 13. Suunnitellaan toukokuun Vesijärvi-risteilyä. Tervetuloa!

Vpl Pyhäkylä-Seuran yleinen kokous

22.4.2012 Kinnalan Koukulla

Haapaniementie 21 38300 Sastamala.

Varaathan ajan kalenteristasi.

Ilmoittautumiset Irma Karppanen,

0400 827 283 Seija Jokinen 040 835 5820

Lisätietoja seuraavassa lehdessä ja kotisivuillamme

<http://vpl-pyhajarvi.fi>

Tervetuloa!

Johtokunta

Suvannon seudun sukututkimuspiirin

10-vuotisjuhla

Karjala-talolla Laatokka-salissa, 2. krs
la 14.4.2012 klo 13.

Tervehdysten vastaanotto klo 12.-12.45
ravintola Kareliassa, 1. krs.

Tervetuloa - Suvannon Seudun Sukututkimuspiiri

Pyhäjärvi-juhlat
Huittisissa
14.-15.7.2012.

Pyhäjärvi-lehden seuraavan numeron aineistot toimitukseen **pe 13.4.2012** mennessä, kiitos.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 23%